

Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 9 (1148) ГОД XXIII БЕЛАСТОК 26 ЛЮТАГА 1978 г. ЦАНА 60 гр.

НАШЫ ДАСЯГНЕННІ І НЕДАХОПЫ

Ужо мінае амаль два гады ад заканчэння прац VIII з'езду Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Знаходзімся мы на палавіне часу паміж чарговымі з'ездамі. Настала пара глянуць, як ажыццяўляюцца рашэнні, прынятыя на VIII з'ездзе. За інфармацыяй мы звярнуліся да старшыні Галоўнага праўлення БГКТ тав. М. Самоціка.

— **Таварыш старшыня, як выконваюцца рашэнні VIII з'езду нашай арганізацыі?**

— Кіраўніцтва ГП БГКТ апрацавала спецыяльны план па ажыццяўленню рашэнняў VIII з'езду, і гэты дакумент быў прыняты на адным з першых пасляз'ездаўскіх пасяджэнняў Прэзідыума. Сталай і самай масавай формай нашай культурна-асветнай дзейнасці з'яўляюцца фэстыны, яны сталі своеасаблівымі рэгіянальнымі беларускімі святамі. У мінулых гадах мы іх праводзілі пад лозунгамі „30-годдзя ПНР", „30-годдзя перамогі над фашызмам", „60-годдзя Вялікага Кастрычніка", у бягучым годзе яны будуць праходзіць пад лозунгам „60-годдзя Беларускай ССР". Вельмі добра пашыраецца распаўсюджанне і чытальніцтва нашага органа тыднёвіка „Нівы", крытыка недахопаў і адмоўных з'яваў, цікавая і надта карысная праца рэдакцыі з пісьманосцамі і грамадскімі карэспандэнтамі вельмі спрыяе папулярнасці тыднёвіка. Неабходна адзначыць, што з кожным годам павышаецца мастацкі ўзровень конкурсу „Беларуская песня", узбагачаецца яго рэпертуар новымі творамі беларускіх кампазітараў і песнямі, пачэрпнутымі з багатага беларускага музычнага фальклору Беласточчыны. Але пажадана, каб у конкурсе прымала ўдзел больш новых спевакоў. Расце таксама ўзровень конкурсу „Беларуская песня" для школьнікаў, узбагачаецца яго рэпертуар, але, на жаль, у выніку змяншэння колькасці школ з навучаннем беларускай мовы, змяншаецца і колькасць юных выканаўцаў роднай песні. Горш выглядае справа з развіццём самадзейнага тэатральнага мастацтва. Колькасць тэатральных калектываў з кожным годам змяншаецца, цяпер ужо мы нават не праводзім раённых эліміНацый, а толькі адзін цэнтральны агляд тэатральных калектываў. У мінулым годзе, напрыклад, выказала ахвоту прыняць удзел у аглядзе дзевяць калектываў, а выступіла ўсяго пяць. Значна перашкаджае ў развіцці нашай тэатральнай самадзейнасці недахоп адпаведнага рэпертуару. Члены літаратурнага аб'яднання „Белавежа", нягледзячы на заахвочанні з боку ГП БГКТ, неяк неахвотна пішуць новыя п'есы. Але ў бягучым годзе павінен наступіць карысны зрух у працы тэатральных калектываў. Трэба лічыць вельмі ўдалымі нашыя чытальніцкія конкурсы. У апошнім з іх удзельнічала

(Працяг на стар. 4)

М. Самоцік. *Фота М. Шаховіча.*

Самадзейны калектыў з Ляшукоў. *Фота В. Рудчыка.*

НАРОДНЫЯ ТАЛЕНТЫ

АРЛЯНСКІ Вася Цёркін

Заехаў я ў Орлю. У гміне гавару сакратару гмінкома, што жыве ў вас Яўгеній Бала...

— А, наш Цёркін... — смяецца сакратар. — О, гэта слаўны ў нас чалавек. Прыгожа спявае, а яшчэ прыгажэй чытае па памяці паэму „Васіль Цёркін". Ён вельмі ахвотна выступае на сцэне, асабліва ў дуэце з Мікалаем Лопухам. Без яго ўдзелу не абыйдзецца ніводна ўрачыстая вечарына ў нашай гміне. Часта просяць яго таксама ў Беласток.

По дороге прифронтовой,
Запоясан как в строю,
Шел боец в шинели новой
Догонял свой полк стрелковый,
Роту первую свою...

Цудоўныя радкі слаўнай паэмы Аляксандра Твардоўскага паплылі ў залу кавярні „Прафсаюзная", дзе адзначалася чарговая гадавіна Савецкай Арміі. Усе прысутныя заціхлі, адставілі шклянку з кавай і чаем, а ён, Яўгеній Бала, вось неяк звычайна, лёгка і проста, быццам свайму сябру, расказваў нам вершам пра суровую зіму ваенных гадоў, пра выпадковую сустрэчу салдат, пра забітага афіцэра-танкіста і пра асірацелую гармонь...

А гармонь зовёт куда-то,
Далеко, легко ведёт...
А какой вы все ребята
Молодой ещё народ...

І так без перапынку — 20-30 мінут.

Пасля канцэрта падышоў да яго савецкі афіцэр, прадстаўнік пасольства і, схапіўшы арлянскага Цёркіна ў абдымкі, заявіў:

— Шмат разоў я слухаў са сцэны гэтую паэму і сам яе неаднойчы чытаў... Але тут, у вашым выкананні, я ўбачыў, як мне здаецца, сапраўднага Васіля Цёркіна, рускага народнага героя...

Яўгеній Бала здзіўляючы, надзвычайны чалавек — па памяці можа нават і гадзіну часу чытаць паэму Аляксандра Твардоўскага „Васіль Цёркін". Без перадышкі, як бы ў кніжку глядзеў.

— У вайну, — кажа ён, — адзін савецкі афіцэр пакінуў гэты твор у майго суседа, які не ўмеў чытаць, дык той аддаў яго мне. Паэма мне так спадабалася, што я вывучыў яе напамяць.

Простая справа, праўда? Толькі якую трэба мець памяць, каб захавала яна такі працяглы расказ аб вясёлым, смелым і заслужаным байцу — Васілю Цёркіне.

— То ж гавару, што паэма мне спадабалася! — паўтарае народны мастак, быццам крыху загневаны, што людзі не могуць зразумець такой звычайнай справы: як ён змог вывучыць напамяць некалькі дзесяткаў старонак запісаных вершамі.

— Зімой 1946 года, — расказвае далей Яўгеній Бала, — нашу вёску Шпакі спаліла банда „Бурага". Згарэў і наш дом, а разам з ім — уся наша маёмасць і... скарб мой найдаражэйшы...

Горкі ўспамін душыць горла. Тое, што перажыў ён 13-гадовым хлапчуком, балючай хваляй раптам вяртаецца цяпер.

Быў зімовы вечар. Сям'я засела за стол, каб павячэраць. Раптам вясковай вуліцай праімчаліся нейкія падводы з узброенымі людзьмі. Солтыс вёскі, Сяргей Петручук, які выпадкова знаходзіўся ў іх хаце, выглянуў на вуліцу.

— Гэта, мусіць, банда, — заявіў, вярнуўшыся ў хату. Усе адклалі ложкі, застылі ў напружаным чаканні. Неўзабаве разам з рэхам стральбы ў вокнах замільгацела полымя пажару.

— Гарыць ужо мая клуня, — сцвердзіў солтыс Петручук. Маці Яўгенія яшчэ мацней прыціснула да грудзей яго малодшую сястрычку Веру. Дым ужо снаваўся па панадворку.

— Уцякайма! — скамандаваў бацька. Кінуліся ў дзверы, як стаялі, проста ад стала. Ад дзвярэй аднак пасыпаліся кулі і крыкі:

(Працяг на стар. 4)

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

ПЕРШАЯ СЕСІЯ

Адбылася ў нашай гміне першая, вельмі ўрачыстая сесія выбранай гміннай рады нарадовай, на якой і мне давялося пабываць, бо ў гэтых выбарах добразычлівыя людзі даверылі мне мандат раднага.

Шчыра кажучы, не вельмі хацеў я ўзвышацца ў кандыдаты на радных. Пераканаў мяне наш гмінны сакратар партыі. Чалавек гэты яшчэ зусім малады, гадоў яму ледзь пад трыццаць будзе. З вышэйшай адукацыяй, але не ганарысты, з кожным пагаворыць, як роўны з роўным. Прыехаў ён да мяне і кажа: „Вы, Максім, завялі добрыя знаёмствы ў рэдакцыі, а газета, разумееце, калі падтрымка, а калі і па галаве... Гэтыя, што над намі, там у ваяводстве і вышэй, патрабуюць добрых прыкладаў і дрэнных... Каб вам даць матчымасць паглядзець на справы нашай гміны з вышэйшай перспектывы, каб вы часцей маглі нас, ну, пахваліць, а каго трэба (мы вам падкажам) і крытыкай у нос тыцнуць... Разумееце..."

Так і стаў я радным. Людзі пачалі на мяне неяк інакш глядзець. А можа гэта мне толькі здаецца. Але ўжо на другі дзень пасля выбараў прыбегла да маёй Палашкі суседка Хвядося. Пагаварыла пра тое, пра сёе і, адыходзячы з хаты, запытала: „А можа вам яйкі патрэбныя? У мяне куры пачалі ўжо нясціся, а ў вас столькі ўнукаў у горадзе... Неяк там палічымся. Вы мне, а я вам... разумееце..."

Толькі зачыніліся дзверы за Хвядосяй, а тут прэ наш вясковы майстар па гульнях у дурня, сябар майго жыцця, вядомы вам Сямён. Прывітаўся і без далейшай дыскусіі ставіць на стол бутэльку „чыстай".

— Што ты, здурэў?! — звяртаюся я да яго. — То ж сёння звычайны дзень! Да працы трэба.

— Праца не заяц, — кажа ён. — А я прыйшоў павіншаваць цябе, пажадаць поспехаў..., ну, сам ведаеш... Цяпер ты ў нас не проста Максім, але Максім-радны! Вось што! Радавацца трэба, святкаваць!

— Што ж было рабіць? Пайшлі на патэльню Хвядосіны яйкі і неўзабаве мы разам з Сямёнам забылі, што трэба кароў паіць і ўсю іншую жывіну дагледаць. І тады ён кажа:

— Ты, Максіме, цяпер многае патрапіш аформіць. Ну дык па-сяброўску... рука руку мые і чысценькай астаецца... Ведаеш, мой сын, гэты Мікалай, што ў ПОМе механікам робіць, цяпер дзіцяці спадзяецца...

— Хто, ён? Якім цудам?

— Вядома, што не ён, а яго жонка...

— Дык што, я нібы маю памагчы ёй радзіць? Пашукай сабе іншага акушэра. У мяне сваіх турбот з родамі ўдосталь. Вось зараз апаросіцца другая свінаматка. Дзень і ноч трэба за ёю наглядаць, каб не паз'ядала сваіх парасятак.

— Але ж ты, Максіме, ганарысты стаў! Не спадзяваўся я гэтага! Нават паслухаць чалавека не хочаш! Я ж не ў акушэры цябе бяру, а пра кватэру гавару. ПОМ новы жылы будынак толькі што аддаў у карыстанне, а мой сын у чужых людзей кватэру наймае, паўтары тысячы злотых кожны месяц плоціць... Каб ты закінуў слаўцо дзе трэба... Разумеецца, кошты тут не прычым, не пашкадую...

Прыходзілі яшчэ іншыя мае аднавяскоўцы і да сябе запрашалі, а нават з суседніх вёсак людзі прыязджалі. Завёў я спецыяльны сшытак, каб пазапісваць для памяці ўсе іх просьбы і справы. З гэтым і адправіўся на першую сесію нашай рады. Палашка падрыхтавала мне святочны касцюм і загадала яшчэ падчапіць гальштук.

Сабраліся мы ў святліцы гміннага цэнтра культуры. На сталах стаялі бутэлькі з аранжадай, а на сцэне ўладкаваўся прэзідыум. Сесію адкрыў старэнькі чалавек з медалямі на грудзях. Затым выступіў начальнік гміны з доў-

(Працяг на стар. 4)

ШТО НОВАГА?

ЛЕСВІЦА, ЯКАЯ ВЯДЗЕ ЎНІЗ

Вучоныя Мічыганскага універсітэта ўстанавілі здзіўляючы факт: у ЗША 27 з кожных ста чалавек, якія маюць „лішнюю" адукацыю. Месца, якое яны змаглі знайсці, зусім не патрабуе універсітэцкага дыплома.

Можна сустрэць дактароў навук, якія прыбіраюць грамадскія туалеты. Дыпламаваныя гісторыкі водзяць таксі. Таленавітыя маладыя людзі, уладальнікі дыпломаў з адзнакай, носяць багаж у аэрапортах.

Нацыянальны савет па вышэйшай адукацыі ЗША з трывогай паведамляе: ад 16 да 20 працэнтаў усіх, хто закончыў за апошні час каледжы, наогул не могуць знайсці работу.

„Таронта стар" піша: „Адукаваная моладзь спускаецца ўніз па лесвіцы".

Гэта новая тэндэнцыя падзення чалавека развіваецца ўсё больш імкліва. Паводле афіцыйных даных Атавы, к 1980 году ў Канадзе будзе 600 тысяч маладых людзей з вышэйшай адукацыяй, якія не знойдуць прыкладання сваім сілам і ведам.

Трапіўшы ва ўмовы цяперашняй эканамічнай „паўзы" (гэты тэрмін стаў модным, бо ён намнога больш прыемны, чым слова „дэпрэсія") капіталізму, студэнты, якія вывучаюць архітэктуру, цяпер добра разумеюць, што для іх не будзе амаль ніякай работы. Вопытным праекціроўшчыкам няма чаго рабіць. Капіталы для новага будаўніцтва даступныя толькі ваеннай прамысловасці. „Паўза" ў паўночнаамерыканскай будаўнічай прамысловасці настолькі зацягнулася, што людзі задумваюцца, ці не становіцца „спад" пастаяннай рысай эканомікі.

Многія аглядальнікі сцвярджаюць, быццам у нашай сістэме з'явілася нешта зусім новае. Размаўляючы сёння з беспрацоўнымі выпускнікамі каледжаў, я перажываю пачуццё, якое коратка перадае французскі выраз „гэта я ўжо бачыў".

Упершыню я адчуў гэта на сабе ў час чорнай дэпрэсіі трыццатых гадоў. Маё пакаленне выходзіла з каледжаў у беспрацоўны свет. Мне пашчасціла атрымаць работу даследчага характару, і яшчэ толькі адзін выпускнік з нашай групы фізічнага факультэта знайшоў работу, бліжэй за ўсё звязаную з яго адукацыяй — ён заняўся продажам урачам рэнтгенаўскіх апаратаў.

Між тым пішуць, што ў ЗША цяпер больш беспрацоўных спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй, чым у самыя змрочныя гады дэпрэсіі. Паспрабуйце ўявіць сабе такую армію таленавітых людзей без справы. У 1976 годзе навучальныя ўстановы ЗША прысудзілі ступені 386 тысячам маладых мужчын і жанчын, але толькі нямногія з іх атрымаюць работу па спецыяльнасці.

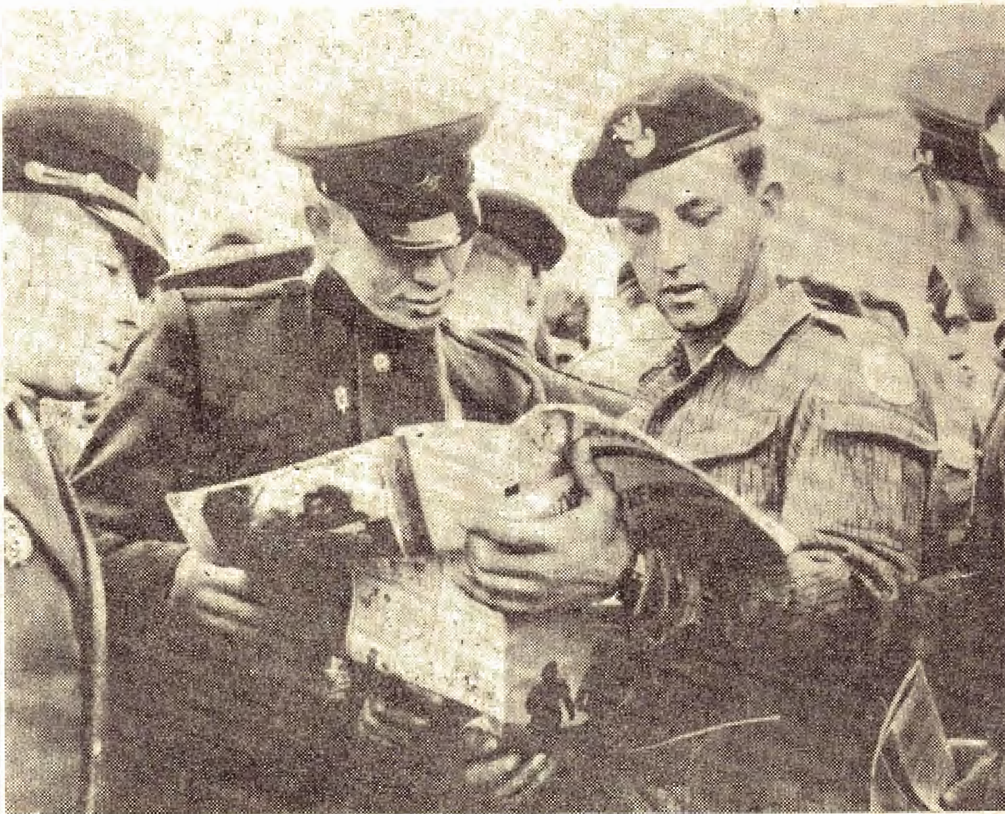
Штотыднёвік „Вашынгтон уотч" паведамляе, што чалавек, які ўдзельнічаў у распрацоўцы касмічнага карабля „Апалон" для пасадкі на Месяц, цяпер прадае булачкі з біфштэксамі ў лос-анджэлескай закусачнай. Ён не выключэнне. Тысячы кваліфікаваных супрацоўнікаў, якія садзейнічалі выкананню месяцава-касмічнай праграмы ЗША, засталіся без работы.

„Ю. С. ньюс энд Уорлд рыпарт" паведамляе, што самыя энергічныя выпускнікі, якім удаецца знайсці работу, вымушаны згаджацца на нізкааплатныя пасады. А ў той жа час кошт навучання ва універсітэце павысіўся да 4000--7000 долараў у год, і ў лепшых навучальных установах ён яшчэ вышэйшы.

Патраціўшы 20-30 тысяч долараў, каб атрымаць вучоную ступень, выпускнік трапляе ў сумнае становішча. „Файнэншл пост" расказала пра аднаго вопытнага даследчыка, які прапаноўваў свае паслугі 50 кампаніям. З ім пагутарылі толькі некалькі разоў, і ў канчатковым выніку ён застаўся без работы. Адна кампанія, якая мела ў 1976 годзе тры вакантныя месцы для выпускнікоў ВНУ, была ўражана, калі на іх падалі больш як пяцьсот заяў.

Вывад з усяго гэтага, які спакойна абмяркоўваюць у дзелавых і навуковых колах Злучаных Штатаў, просты: з гэтага часу маладыя людзі будуць менш адукаванымі чым іх бацькі. І гэта ў краіне, якая ўсё яшчэ імкнецца вырашыць праблему мільёнаў непісьменных!

Дайсан Картэр,
канадскі публіцыст.

ШЛЯХАМ ГАДОЎ

Армія міру

Ад 1918 года, значыць ад першых хвілін існавання, узброеныя сілы СССР стаяць на стражы міру. Былі яны створаны для абароны заваёў рэвалюцыйнай улады, якая ў першы дзень свайго існавання ўрачыста апавясціла „Дэкрэт аб міры".

„Калі аднак, — гаварыў Ленін, — справа дайшла да вайны, трэба ўсё зрабіць так, каб яе выйграць".

60 гадоў таму назад дзень 23 лютага быў днём мабілізацыі ўсіх сіл маладой рэспублікі на абарону сацыялістычнай Радзімы, днём масавага ўступлення добраахвотнікаў, перш за ўсё рабочых і сялянскай беднаты, у Чырвоную Армію. І таму гэты дзень — 23 лютага — кожны год адзначаецца ў СССР як дзень Савецкай Арміі і Ваенна-марскота флоту.

Летам мінулага года давялося мне пабываць у Цэнтральным музеі гісторыі Узброеных сіл СССР. Пераходзячы з залы ў залу, як у фільме можна там назіраць за безупынным нарастаннем неперамажнай сілы Савецкай Арміі. Вось першыя атрады Чырвонай Арміі. Яны ў лыкавых лапцях. Вось шынелі з гэтага часу праслаўленых камандармаў: Варашылава, Будзённага, Фрунзе, Тухачэўскага і іншых. Яны, быццам сялянскія світкі, нейкія шэрыя, нічым не фарбаваныя, вельмі скромныя.

Вядома, не справа ў вопратцы, а ў тым, што пад гэтай вопраткай. Перачытваеш аўтабіяграфіі найбольш праслаўленых савецкіх камандзіраў: найчасцей пачынаюцца яны словамі: **з рабочых, з сялян.** Як наш зямляк з вёскі Козлікі, Герой Савецкага Саюза, маршал **Васіль Сакалоўскі,** сялянскі сын, як Герой Савецкага Саюза, генерал **Аляксандр Вашкевіч** з Белавежы, як тысячы іншых афіцэраў і звычайных чырвонаармейцаў, якія ў час Грамадзянскай і Айчыннай войнаў прайшлі праз рады праслаўленай Савецкай Арміі. Звыш 11 тысяч гэтых воінаў удастоена звання Героя Савецкага Саюза. Маршал **Георгій Жукаў,** як адзіны ваенны дзеяч, аж чатыры разы ўганараваны быў званнем Героя Савецкага Саюза, тройчы — маршал С. М. Будзённы, а таксама генералы авіяцыі М. І. Кажадуб і А. І. Пакрышкін.

Адышлі тыя годы... Пасля вайны давялося супрацьставіцца агрэсіўным намерам заходнееўрапейскай і паўночнаамерыканскай ваеншчыны, згуртаванай у Арганізацыі паўночна-атлантычнага пакту (НАТО). Таму 14 мая 1955 года быў падпісаны ў Варшаве Дагавор аб дружбе, супрацоўніцтве і ўзаемадапамозе. Удзельнікамі гэтага дагавору зараз з'яўляюцца: Балгарыя, Венгрыя, ГДР, Польшча, Румынія, СССР і Чэхаславакія. Рашылі яны стварыць Аб'яднаныя ўзброеныя сілы пад супольным кіраўніцтвам.

— І зноў асноўны цяжар у гэтых аб'яднаных сілах прыняла на сябе Савецкая Армія. На стражы міру і бяспекі народаў сацыялістычных краін стаіць яе ракетна-ядзерная магутнасць.

Вось прыклад. Лейтэнант Валерый Петрачкоў камандаваў адным з падраздзяленняў ракетчыкаў Паўночнай групы Савецкай Арміі. Ён беларус. Давялося яму служыць якраз там, дзе ў час вайны за вызваленне польскай зямлі загінуў яго бацька. „Зразумела, — піша пра яго падпалкоўнік В. Мяснікоў, — калі б апынуўся ён пасля вучылішча і ў іншым месцы, аддаваў бы сябе службе таксама ўсёцэла, да канца. А ўсё ж тут, у Польшчы, адносіцца ён да гэтай службы з асаблівай дбайнасцю".

Ваенны гарадок спаў. І раптам аб'явілі трывогу. Праз лічаныя мінуты лейтэнант Петрачкоў, пакінуўшы сям'ю дома, ужо дакладваў: „Бяроза", „Бяроза"! Я — „Клён". Ракета выведзена на стартавую пазіцыю".

Прыклад другі. Праходзілі ваенныя вучэнні пад лозунгам „Братэрства па зброі". Адны са шматлікіх, якія наладжвае камандаванне Аб'яднаных сіл краін Варшаўскага дагавору. На шляху наступаючых войск аказалася шырокая і глыбокая рэчка. „Вораг" прабаваў выкарыстаць яе як натуральную лінію абароны. Фарсіраваць гэтую рэчку давялося мотасапёрам і танкістам Войска Польскага. „Вораг" аднак не дапускаў іх да берага. І тут на выручку паспяшыла савецкая авіяцыя. У гэты момант з лесу вырваліся да рэчкі баявыя машыны з белымі арламі. Першыя пераплылі рэчку танкі і бронетранспарцёры. За імі паімчаліся іншыя танкі, якія перабраліся на другі бераг па дне ракі...

У іншым раёне „баявых" дзеянняў давялося высадзіць марскі дэсант. Аднак неспрыяльнае надвор'е не дазволіла ў пару падвезці людзей да берагу. „Вораг" выявіў дэсантную эскадрыллю. Ёй пагражала знішчэнне. Тады ў неба падняліся польскія і савецкія бамбардзіроўшчыкі...

Прыкладаў братэрскага сяброўства па зброі ёсць так многа, як многа нашых штодзённых узаемных, афіцыйных і прыватных сувязей паміж нашымі краінамі. І гэта каштоўнае заваяванне народнай улады. Бо як жа добра ведаць, што апорай міру і нашай бяспекі, побач Войска Польскага, з'яўляецца магутная Савецкая Армія і яе Ваенна-марскі Флот.

Віктар Рудчык
Фота з архіву

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

З думкай аб лепшым жыцці ● Дзейнасць БГКТ за 1977 год ● Забытая ліра Веры Мурашкі (нашы літаратурныя традыцыі) ● Дзе дружны жаночы калектыў ● Сямейныя адносіны дзядзькі Максіма ● Адхудзілася ● Весткі з Беластока, Бельска, Дубіч Царкоўных, Тафілаўцаў, Кумялы ● Адгалоссе з'езду карэспандэнтаў „Нівы" ● Як будзем апранацца вясною ● Калі сніцца вазон без лісцяў ● Жанчыны ў гумары ● Песня „Kto dogoni wiatr".

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 25 II — 6.00 TTR. Upr. rośl. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla kl. VIII. Nauka o czł. 10.00 Dla kl. VII. Zool. 10.50 Oficerowie — radz. dramat obycz. 12.35 TTR. Upr. rośl. 13.05 Red. szk. zap. 13.15 TTR. Mech. rol. 13.45 Pr. dnia. 13.50 Radzimy rol. 14.00 Studio 8.

Niedziela 26 II — 6.00 TTR Upr. rośl. 6.30 Mech. rol. 7.50 RTSS. Nasze spotk. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Szczęśliwe doliny — fr. film dok. 11.35 Dziennik. 11.50 Rolnicze rozmowy. 12.20 Kalendarz przyr. 12.50 Tylko w niedziele.

Poniedziałek 27 II — 15.00 Melodie. 15.30 NURT — nauki polit. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Zwierzyniec. 17.20 Sport. 18.05 Droga — ser. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr TV na świecie. W. Szekspir „Makbet". 22.55 Dziennik.

Wtorek 28 II — 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Wojsk. film dok. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Studio Mł. 17.20 Ocalić od zapomnienia. 17.50 Interstudio. 18.20 Człowiek i przyroda — film dok. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Saga rodu Palliserów — odc. VII ser. ang. 21.50 Sonda. 22.20 X Y Z cz. I. 22.50 Dziennik. 23.05 X Y Z cz. II.

Środa 1 III — 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — ped. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Dla dzieci. 17.00 Rodowody. 17.25 Los. Małego Lot. 17.40 Ludzie uparci. 18.30 Między nami jaskiniowcami. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bilans kwartalny — pol. dramat psych. 22.15 Proscenium — magazyn teatr. 22.55 Dziennik. 23.10 W minutę po premierze.

Czwartek 2 III — 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 Kino filmów anim. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Ekran z Bratkiem. 18.00 Poligon. 18.20 Spotkanie z Adamem Zwierzem. 18.50 Radzimy rol. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Miasto przed sądem — ang. dramat sens. 22.15 Pegaz. 23.00 Dziennik.

Piątek 3 III — 14.55 Pr. dnia. 15.00 Melodie. 15.30 NURT — psych. 16.00 Dziennik. 16.10 Obiektyw. 16.30 Radości i zmartwienia psa bez imienia. 17.05 Niełatwy wybór — bułg. dramat społ. 18.30 Magazy motor. 19.00 Dobranoc. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.30 Parada oszustów — serial. 21.30 Studio Gama. 22.45 Dziennik. 23.00 Studio Gama. 23.30 Bez powrotu — fran. dramat sens.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 24 II — 7.25 Film fab. 17.05 Balet. 17.45 Film fab. 19.30 Panorama film. 21.05 Pr. estradowy.

Sobota 25 II — 11.25 Film fab. 12.50 W świecie zwierz. 17.45 Film fab. 19.30 Mistrz. św. w narciarstwie. Skoki. 20.00 Koncert.

Niedziela 26 II — 9.00 Film fab. 12.00 Spektakl. 16.40 Klub film. 17.55 Film fab.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF).

KINO

Białowieża W poszukiwaniu miłości — ang. 28 II—1 III. Gang Olsena — duń. 2—3 III. Rewolwer Python — 357 — fr. 4—5 III.

Bielsk Podl. Szkarłatny pirat — USA 27—28 II. Zabity na śmierć — USA 2—3 III. Czy zabiła — fr. 4—5 III.

Czeremcha Kalina czerwona — radz. 28 II—1 III.

Czyże Zerwać nić babiego lata — radz. 1—5 III.

Dubicze Cerkiewne Syrenka i książę — buł. 1—5 III.

Gródek Wielka podróż Bolka i Lolka — pol. 4—5 III.

Hajnówka Adopcja — węg. 27 II. Szał — ang. 28 II—2 III. Szczególny dzień — wł. 3—4 III. Szkarłatny pirat — USA 5—7 III.

Michałowo Czarna karawana — ang. 28 II—1 III.

Mielnik Dzień szarańczy — USA 1 III.

Milejczyce Szarada — pol. Doktor Mladen — jug. 1—5 III.

Narew Dziewięć miesięcy — węg. Filipek — NRD 1—5 III.

Narewka Dagny — pol. Gdzie woda czysta i trawa zielona — pol. 1—5 III.

Nurzec Niezwykłe przygody Włochów w Rosji — radz. 28 II—1 III. Niepotrzebny — buł. 2—3 III. Śmierć prezydenta — pol. 4—5 III.

Orla Rewolwer Python 357 — fr. Nasz nowy braciszek — NRD 1—5 III.

Rajsk Anno Domini 1573 — jug. Klatka — fr. 1—5 III.

B.Z.Graf. Zam. nr 379 7900 egz. N-4

Аркадзь Куляшоў

Беларуская літаратура панесла вялікую страту — 4 лютага 1978 года памёр Аркадзь Куляшоў, паэт, чыя творчасць і лёс былі непарыўна звязаны з лёсам Радзімы, усяго савецкага народа. Паўвекавы яго творчы шлях увасобіў усё галоўнае, найбольш істотнае ў грамадскім і духоўным развіцці Савецкай краіны.

Нарадзіўся Аркадзь Куляшоў 6 лютага 1914 года ў вёсцы Самацеевічы Магілёўскай вобласці ў сям'і школьнага настаўніка. Вучоба ў Мінскім педагагічным інстытуце, праца ў газеце „Чырвоная змена", на Беларускім радыё былі школай яго жыццёвага і грамадзянскага станаўлення. Разам з усім народам паэт прайшоў праз суровыя выпрабаванні Вялікай Айчыннай вайны, працуючы ў армейскім і партызанскім друку. У пасляваенны час паэт працаваў галоўным рэдактарам газеты „Літаратура і мастацтва", шмат сіл і натхнення аддаў развіццю беларускага кіно як галоўны рэдактар студыі „Беларусьфільм" і аўтар сцэнарыяў фільмаў, што сталі значнай вяхой у развіцці нацыянальнага кінамастацтва.

Ужо першыя кнігі Аркадзя Куляшова, якія выйшлі ў передваенныя гады, атрымалі шырокі грамадскі рэзананс. Але з асаблівай сілай і паўнатой талент паэта праявіўся ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Яго ваенная лірыка, паэма „Сцяг брыгады", якія ўслаўлялі неўміручы подзвіг народа ў барацьбе з фашызмам, сталі выдатнай старонкай савецкай паэзіі.

Грамадзянская адухоўленасць, філасофская глыбіня і шырокі сацыяльна-тэматычны дыяпазон, высокія ідэйна-мастацкія якасці характарызуюць творчасць паэта ў пасляваенны час. Паэтычныя зборнікі Аркадзя Куляшова „Новая кніга", „Сасна і бяроза", „Хуткасць", паэмы „Грозная пушча", „Далёка да акіяна", „Цунамі", „Варшаўскі шлях", „Хамуціус" сталі падзеямі ў беларускай літаратуры, у іх знайшлі адлюстраванне этапныя з'явы ў гісторыі народа і сучасным жыцці сацыялістычнага грамадства. Творы Аркадзя Куляшова перакладаліся на мовы народаў СССР і за мяжой.

Вялікі ўклад зрабіў Аркадзь Куляшоў і ў справу мастацкага перакладу, у развіццё і пашырэнне творчых сувязяў з братнімі літаратурамі. Бліскучым майстэрствам вызначаюцца яго пераклады „Яўгена Анегіна" А. Пушкіна, лірыкі М. Лермантава, „Энеіды" І. Катлярэўскага, вершаў У. Маякоўскага, С. Ясеніна і многіх сучасных паэтаў братніх рэспублік.

Аркадзь Куляшоў узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга і медалямі.

Сваю літаратурную творчасць Аркадзь Куляшоў паспяхова спалучаў з актыўнай грамадскай дзейнасцю. Ён з'яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, быў членам праўлення Саюза пісьменнікаў СССР і БССР, старшынёй Рэспубліканскага камітэта абароны міру, членам рэдкалегій часопісаў „Новый мир", „Полымя".

ДЛЯ ДАБРА ГОРАДА І ВЁСКІ

Ад **2 па 12 сакавіка** бягучага года будзе праходзіць у Беластоку **Дэкада культуры вёскі.** У сувязі з гэтым мы звярнуліся да ініцыятара гэтага цікавага мерапрыемства **Зыгмунта Цясельскага** — кіраўніка аддзела культуры і мастацтва Гарадскога ўпраўлення ў Беластоку — з некалькімі пытаннямі.

„Ніва": Як вы ацэньваеце мінулагоднюю Дэкаду культуры вёскі?

З. Цясельскі: Я перакана्ны, што гэта была ўдалая рэч. Пачаўся даволі шырокі рух у культурным жыцці на вёсках, абудзілася шэраг гмінаў, дагэтуль мёртвых у справах культуры, наладзіліся новыя каштоўныя сувязі рабочых з сялянамі. Рабочыя калектывы ўзялі пад сваю апеку справы культуры ў сяле, стварылі магчымасці вясковай мастацкай самадзейнасці паказаць свае дасягненні перад гледачамі з горада. А гэта выклікала ў рабочым асяроддзі зрух: „Мы таксама не хочам быць горшымі!" І ўсё гэта вельмі спрые ажыўленню культурнай дзейнасці на Беласточчыне.

„Ніва": Але дэкада закончылася і ўсё заціхла?

З. Цясельскі: О, не! Якраз дэкада запачаткавала вельмі актыўны працэс набліжэння вёскі да горада, папаўнення недахопаў культурных каштоўнасцей у вёсцы, супольныя ініцыятывы. Варта прыгадаць, што на працягу тых 10 дзён у Беластоку адбылося звыш 80 канцэртаў, спектакляў, выставак, сустрэч і іншых мерапрыемстваў, удзельнікамі якіх былі рабочыя і сяляне. Паўсталі трывалыя і вельмі плённыя сувязі, напрыклад: Прадпрыемства санітарнага абсталявання прыйшло з дапамогай пры пабудове гміннага цэнтра здароўя і адаптацыі старадаўняга будынка на гмінны асяродак культуры ў Туросні Касцельнай, Прадпрыемства прамысловага абсталявання супрацоўнічае з гмінай Кузніца Беластоцкая пры пабудове гміннага парку спорту і адпачынку на рацэ Ласоснай, спулдзельня „Вспулпраца" дапамагала сялянам Заблудаўскай гміны ў часе жніва. Цікава развіваецца супрацоўніцтва ў галіне культуры паміж гмінай Боцькі і Беластоцкім энергетычным прадпрыемствам. Такіх прыкладаў можна прывесці значна больш.

„Ніва": А як прадстаўляецца падрыхтоўка да дэкады ў бягучым годзе?

З. Цясельскі: У 1978 годзе дэкада выразна разраслася ўглыб і ўшыр. Як і ў мінулым годзе, ініцыятарам і арганізатарам яе з'яўляецца аддзел культуры і мастацтва Гарадскога ўпраўлення, але ўсё мерапрыемства набыло агульнаваяводскі характар і ў яго правядзенне ўключыліся аддзел культуры і мастацтва Ваяводскага ўпраўлення і Ваяводская рада прафесіянальных саюзаў. Удзельнічаюць у ажыццяўленні дэкады ўсе ваяводскія грамадскія і маладзёжныя арганізацыі і ўсе большыя прадпрыемствы горада. У часе дэкады адбудуцца тры знамянальныя сустрэчы: перш за ўсё сустрэнуцца перадавікі працы з прадпрыемстваў з перадавымі сялянамі, затым спаткаюцца маладзёжныя актывісты з фабрык і прадпрыемстваў з вясковым маладзёжным актывам, а таксама адбудзецца сустрэча актывістаў культурнай дзейнасці ў гмінах і на прадпрыемствах. А ўся дэкада будзе фінальным этапам і падсумаваннем аб'яўленага паўтара года таму назад Ваяводскім упраўленнем конкурсу на найбольш актыўныя ў культурнай дзейнасці гміны і вёскі. Спадзяемся, што гміны пакажуць у Беластоку значна больш багаты і разнастайны рэпертуар сваёй мастацкай самадзейнасці і на польскай і на беларускай мовах. Для ўсіх нас асабліва важна, каб паказваць наш рэгіён ва ўсім яго багацці і разнастайнасці.

„Ніва": А што сялянам падрыхтаваў Беласток?

З. Цясельскі: Вельмі багаты выбар самых разнастайных культурных мерапрыемстваў. У Драматычным тэатры на вялікай сцэне будзе паказана п'еса Страцева „Авечка", а на малой сустрэнуцца жанчыны з калектыву „Калаўроткі" з Монькаў з вядомым артыстам Войцехам Сямёнам. Лялечны тэатр пакажа аж чатыры п'есы

З. Цясельскі.

„Гадзіннік з зязюлькай" Пракоф'евай, „Вялікі Іван" Абразцова і Прэабражэнскага, „Смык і Квік" Каша і „Духі старога млына" Навацкага і Фрыдмана. Беластоцкая філармонія падрыхтавала спецыяльныя канцэрты для моладзі і для дарослых слухачоў, выступіць славуты „Віляноўскі квартэт" і адбудзецца рэчыталь М. Р. Вачыні. Ваяводскае прадпрыемства мастацкіх мерапрыемстваў арганізуе выступленні беластоцкага спевака Я. Ляскоўскага з калектывам „Карэта", вядомай капелы з Чарнякова і ўдзел Вазьняцкай у канцэрце „За вашу працу". У Музеі рэвалюцыйнага руху будзе адкрыта выстаўка „Ф. Дзяржынскі ў польскім мастацтве" і „З мінулага беластоцкай тэкстыльнай прамысловасці", у Акруговым музеі — выстаўка „Польскія народныя музычныя інструменты" і пры ёй прадбачваюцца выступленні народных інструментальных калектываў, а ў „Арсенале" — выстаўка разьбы беластоцкага мастака А. Карнага. У Музеі Войска Польскага адбудзецца спатканне народных ткачых з гміны Янаў на выстаўцы „Салдат у народным мастацтве", а таксама можна будзе паглядзець выстаўку „Традыцыі і дзень сённяшні ваеннага флоту". У будынку Ваяводскага ўпраўлення можна будзе наведаць спецыяльныя выстаўкі „Дасягненні беластоцкай вёскі ў галіне культуры" і „Фаўна Беласточчыны ў фатаграфіі Пухальскага". Цікавыя выстаўкі і сустрэчы праводзяць таксама Бюро мастацкіх выстваваk, Ваяводская бібліятэка і іншыя ўстановы і арганізацыі. Словам, будзе што паслухаць і што паглядзець. Асабліва на фінальным канцэрце вясковых калектываў, які арганізуе Ваяводскі дом культуры. А на заканчэнне дэкады пасля падсумавання яе вынікаў і раздачы прызнаных узнагародаў для пераможцаў адбудзецца ў Беластоцкай філармоніі ўрачысты канцэрт.

„Ніва": Якія вашыя асабістыя пажаданні для ўдзельнікаў сёлетняй дэкады?

З. Цясельскі: Каб у ёй прынялі ўдзел усе гміны, гэта значыць і тыя восем, якія не ўдзельнічалі ў мінулым годзе, і каб паміж нашым горадам і вёскай яшчэ больш пашырыліся і ўмацаваліся плённыя сяброўскія сувязі для дабра ўсяго нашага грамадства.

„Ніва": Дзякую за размову.

Гутарыў Мікалай Гайдук
Фота М. Гайдука

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ.

БАРОДАЎКІ

Навуковая медыцына адносіцца да іх як да зацвярдзелых скурных гузачак. Дзе знаходзяцца крыніцы распаўсюджвання гэтай хваробы, акрэсліць цяжка, адно толькі вядома, што лічылі яе людзі хваробай заразлівай, якая лёгка пераносіцца праз непасрэднае сутыкненне з хворым, ці за пасрэдствам нейкіх прадметаў. Адгэтуль і сходнасць у спосабе лячэння — апаясванне, завязванне, акручванне, саскробванне ці выпальванне.

Яшчэ да сёння на Беласточчыне вядома шмат спосабаў лячэння барадавак. Трэба аднак сказаць, што будзе тут вялікая сходнасць са спосабамі, бытуючымі ў другіх частках Польшчы. Параўноўванне іх прыводзіць да вываду, што лячэнне барадавак моцна ачысцілася ад магічнасці. Засталіся толькі рэшткі формул, тое, што было ядром. Часта да барадавак адносяцца ўжо гумарыстычна, таму, што не з'яўляюцца яны пагрозай для чалавечага арганізму.

Найбольш распаўсюджаным з'яўляецца завязванне барадавак ваўнянай ніткай, якая на працягу некалькіх дзён іх падатне. Зрэшты, воўна ў народным лячэнні шырока вядомая па сваіх дапаможніцкіх уласцівасцях. Выкарыстоўвалі таксама і валасы (пераважна ў ваколіцах Нарвы і часткова Бельска), толькі трэба было завязваць „наодлів". Аб доўгім бытаванні гэтага спосабу гаворыць тое, што выкарыстоўваліся таксама матэрыялы штучнай вытворчасці. Гэта яшчэ раз паказвае на тое, якую істотную ролю адыгрывала ў народным лячэнні вера.

Іншым спосабам з'яўляецца абвязванне кожнай барадаўкі паасобку. Бралі нітку, абвязвалі барадаўку, і на нітцы рабілі вузел. Таксама і з наступнымі. Потым гэтую нітку з вузламі хавалі пад камень і нельга было туды заглядаць. Барадаўкі прападалі тады, калі згніла нітка. Гэтак лячылі ў Супраслі і яго ваколіцы.

Яшчэ па сённяшні дзень у Крыніцкіх, што каля Заблудава, бытуюць такія спосабы, як сціранне асёлкаю або выціранне нейкім матэрыялам. У паспяховасць выцірання можна было верыць, калі рабілі гэта пры дапамозе стужкі або старой кашулі, якую потым выкідалі за сябе на расстайных дарогах. Захавалася тут старая формула — перайманне хваробы мёртвымі прадметамі.

Барадаўкі, таксама як іншыя хваробы, загаворвалі. Рабіла гэта знахарка. Вяртаючыся ад яе, трэба было знайсці нейкую косць і закапаць пад кустом. Барадаўкі як бы замыкаліся ў гэтай косці і пераносіліся з ёй у зямлю. Закопванне — гэта спосаб не новы. Выступаў ён ужо і пры іншых хваробах, аб якіх мы пісалі раней.

Найбольш магічным і цікавым спосабам з'яўляецца выціранне ўнутранасцямі з забітай курыцы. Пасля гэтага барадаўкі вельмі хутка знікалі. Спосаб гэты вельмі цікавы, бо, магчыма, адгэтуль і народная назва — кужайкі або курыныя сракі. Магчыма, што гэты спосаб лячэння з'яўляецца вяртаннем барадавак гэтай птушцы, часткай якой, згодна з назвай, яны з'яўляюцца. Да гэтага спосабу вельмі часта звяртаюцца ў ваколіцах Заблудава і Міхалова. Падобным з'яўляецца выціранне барадавак злоўленай мышшу, што яшчэ некалькі год таму назад бытавала ў ваколіцы Сакоў на Бельшчыне. Асабліва пануючай была яе кроў.

Барадавак можна было пазбыцца таксама пры пячэнні хлеба, калі выгортвалі попел. Трэба было паклікаць хворага, толькі каб той не ведаў чаго, і стукаць яго па руках (найчасцей барадаўкі сядалі на руках), гаворачы: „Ідзіце, скуль прыйшлі". Гэтак лячылі ў ваколіцах Суража.

Іншы спосаб запісалі ў Галіцкіх. Несумненна, стары, бо інфарматарка, калі падавала формулу, успамінала „конных салдат", услед за якімі трэба было крычаць наступныя словы:

„Двух на коню едзе,
Вэзьце бродавкі тшэце".

(Працяг на стар. 5)

Нашаніўская пара

ЗМІТРОК БЯДУЛЯ — ЧАСТКА XVII

Паэзія. Дарэвалюцыйныя вершы Бядулі досьць выразна ўкладаюцца ў некалькі тэматычных груп. Вось яны: вершы праграмныя, лірыка кахання, пейзажныя вершы, грамадская паэзія. Займемся аглядам праграмных вершаў паэта. Адзін з першых твораў Бядулі „На горне душы" мае выразны характар творчага credo. Варта прывесці яго ў цэласці:

На горне душы першы верш я каваў,
Мне молатам гора служыла;
Зык песні паўночнай у сэрцы хаваў,
І сэрца свой боль гаварыла...
На струнах душы першы верш я зайграў,
Імчаліся рэхі далёка.
Ратай пры іх шнур свой глыбей заараў,
І слёзы туманілі вока.

У прыведзеным вершы, які смела можна назваць творчым маніфестам, не мала рамантычнага і традыцыйнага. „Горн душы", „молат гора", „струны душы" — усё гэта рэквізіты паэзіі мінулай эпохі. Аднак ва ўмовах беларускай рэчаіснасці пачатку XX стагоддзя такая паэтыка і метафорыка маглі яшчэ выконваць акрэсленую пазітыўную функцыю. Няма сумненняў, што такая паэтычная структура дзейнічала на чытача, узбуджала яго інтэлект і яго эмацыянальнасць. Гэта адносна формы. А што датычыцца саміх ідэйных інтэнцый аўтара, дык тут не можам сумнявацца ў іх шчырасці. Сапраўды, маладым, пачынаючы паэт Бядуля імкнуўся служыць сваім вершам беларускай вёсцы і хацеў, каб яго паэзія, з аднаго боку, адлюстроўвала народны побыт, а з другога, аблягчала жыццё абяздоленых беларусаў. У гэтым якраз і заключаецца істота паэтычнай праграмы паэта.

Зразумела, што маем у гэтай праграме дачыненне з свайго роду месіянерствам, якому можна закінуць наіўнасць. Трэба аднак памятаць, што крайняе перабольшванне сваёй ролі, супрацьстаўленне сябе ўсяму свету, або любоў да ўсяго сусвету, катэгарычнасць ацэнак гэта рысы амаль усіх маніфестаў маладых паэтаў.

Яшчэ большае насіленне рамантычных элементаў выступае ў другім праграмным вершы Бядулі — „Мары паэта". Аўтар стараецца тут спалучыць у адну цэласць касмічнае і зямное. На яго думку, паэт гэта дзіця неба і зямлі. Абавязак паэта заключаецца ў тым, каб ведаючы, бачачы і перш за ўсё адчуваючы больш, чым іншыя людзі, заплодніць іх душы высакароднымі парывамі.

У вершы „Мары паэта" выступае парадаксальная логіка. Заключаецца яна ў тым, што паэт хоча адарвацца ад змучанай нядоляй зямлі, узляцець і дакрануцца да атмасферных або касмічных з'яў: зарніц, сонца, праменняў месяца, хмар, маланка і, узброіўшыся, узбагаціўшыся іх хараством і сілай, вярнуцца да людзей, памагчы ім разумець, адчуваць, жыць. Маем тут дачыненне з рамантычнай міфалагізацыяй паэта, з ірацыянальным разуменнем яго магчымасцей і ролі. Пісьменнік верыць у тое, што паэт можа мець стыхійную сілу, падобную сілам зямной і надземнай прыроды.

Я сэрца вырву, запалю паходняй —
І запануе дзень у доднi.
Я вызаву маланкі з навальніцай,
Віхор зайграе па зямліцы.

Нягледзячы на ўсю ілюзорнасць праграмы маладога Бядулі, нельга не зразумець яго імкненне зрабіць магчымым немагчымае. Заслугоўвае пахвалы і тое, што паэт выразна імкнецца да таго, каб усе яго парывы, здольнасці і імкненні ў канцы канцоў служылі простаму чалавеку. Значыць, не маем тут дачынення з містычным самаахвяраваннем, самазнішчэннем, а толькі з праявам грамадскай службы.

(Працяг са стар. 1)

АРЛЯНСКІ Вася Цёркін

— До халупы!

Хацелі проста спаліць іх жыўцом...

— У адзіночку! — падказаў солтыс. Першая пабегла маці з дачкой на руках, а за ёй іншыя. Удалося ім, праскочылі. Ноч правялі на полі ў стагу сена. Вярнуліся на папялішчы свайго дома...

Пасля гэтага шмат яшчэ беды і гора прыйшлося перацярпець сям'і Яўгенія Бала. Быў ён пастухом у чужых людзей, быў муляром, служыў у войску і ўрэшце трапіў у санітарную службу. Блытаўся па многіх вёсках і мясцінах, пакуль не знайшоў сабе прыстанішча і жонку ў Орлі. Цяпер мае двух сыноў, з якіх старэйшы вучыцца ў Бельскім беларускім ліцэі, а малодшы канчае пачатковую школу. Жыве звычайна, жыццём звычайнага чалавека.

— О, каб я меў у сваім дзяцінстве такія магчымасці развіцця свайго таленту! — уздыхне часам, а калі паклічуць яго на сцэну і калі разам з Мікалаем Лопухам і Аляксандрам Кубаеўскім адспяваюць „Бедную галоту", „Кума мая, кумачка", ды іншыя народныя песні, тады ён сам чытае свайго „Цёркіна":

И забыта, не забыта...
Да, не время вспоминать,
Где и кто лежит убитый
И кому ещё лежать...
И опять — увалы, згорки,
Снег да ёлкі с двух сторон...
Едет дальше Вася Тёркин —
Это был, конечно, он...

Гэта ёсць, вядома, ён — Яўгеній Бала, інспектар санітарнай службы, народны мастак...

Віктар Рудчык

Найактыўнейшыя ў вёсцы

Вёска Рыбалы — адна з большых у Заблудаўскай гміне. Тут самай актыўнай арганізацыяй з'яўляецца 40-асабовы гурток вясковых гаспадынь (КГВ), які ўзначальвае Валянціна Сцепанюк. Дзейнасць яго канцэнтруецца ў мясцовым цэнтры "Сучасная гаспадыня", які ўжо сёмы год вядзе Ніна Нікалаюк. Дзякуючы стараннем кіраўнічкі ў ім вялікі парадак, чысціня і ўсё акуратна дагледжана. Не так даўно цэнтр атрымаў каляровы тэлевізар і стэрэафанічны магнітафон, новае светліцовае абсталяванне. У той зале, дзе можна глядзець тэлеперадачы, найпрыгажэй. Ёсць куточак, дзе на століку ляжаць свежыя газеты і часопісы, сцены ўпрыгожаны, гаспадыня завяла многа прыгожых хатніх кветак. У другім пакойчыку — абсталяваная сучаснай мэбляй і механізаванымі прыладамі кухня. Багата тут настольнай пасуды: 700 шклянак, 400 талерак, некалькі соцень сподачкаў, вялікія каструлі, падносы. Рознага посуду хапіла б не на адно вяселле.

Ніна Нікалаюк прымае вопратку ў хімчыстку, вядзе скупку яечак. Гэта таксама вялікая выгада тутэйшым і з суседніх вёсак жанчынам.

У мінулым годзе рыбалаўскія кабеты супольна садзілі фасолю. Прадалі яе і за сабраныя грошы намераны паехаць на экскурсію ў Белавежу.

Зараз ходзяць яны на занняткі ў школу грамадска-палітычнай падрыхтоўкі. Кожную сераду збіраюцца ўсе на лекцыі. Кіраўніцтва гэтай школы наладзіць ім паездку ў Дабжынева каля Беластока, дзе ў вялікіх цяпліцах ужо цяпер, у лютым, выраслі першыя агурочкі, салата і флянцы памідораў.

Рыбалаўскія жанчыны ўдзельнічаюць у конкурсах на найпрыгажэйшы кветкавы агародчык, найлепшую гароднiну, а таксама ў конкурсе „Больш малака высокай якасці ад кожнай каровы!" І так падцягваецца цэлая вёска. Бо дзякуючы жанчынам з кожным годам павышаецца культура штодзённага жыцця на вёсцы. Цяпер жыхары вёскі маюць значна вышэйшыя патрабаванні, чым пару гадоў таму назад. Цяпер — вясковыя дзеці густоўна і практычна апрануты, усё больш сялян маюць густоўна і эстэтычна абсталяваныя кватэры, у агародчыках перад дамамі поўна кветак, ля хат усё больш прыгожых платоў і жалезных брамаў.

Ніна Нікалаюк у кухні.

У сакавіку гэтага года жанчыны з Рыбалаў пачнуць займацца на курсе мастацкай вышыўкі. Атрымаюць нават новую швейную машыну. Яе паабяцаў купіць для цэнтра старшыня заблудаўскага ГСу Ян Жубрыцкі.

Рыбалаўскі цэнтр "Сучасная гаспадыня" цесна супрацоўнічае з мясцовай васьмігодкай. Два разы ў тыдзень дзяўчаты прыходзяць сюды павучыцца ручной вышыўцы, шыццю лёгкай вопраткі і многім іншым карысным работам. У шафах са шклянымі шыбамі знаходзіцца цяпер нямала цікавых конкурсных работ вучняў.

З вялікай дапамогай школьнікам прыйшла кіраўнічка цэнтра „Сучасная гаспадыня" ў час сёлетніх зімовых канікул. Яна варыла абеды для адпачываючых школьнікаў.

Тэкст і фота **Я. Целушэцкага**

(Працяг са стар. 1)

Першая сесія

гім дакладам, з якога я даведаўся, што ў нашай гміне жыве амаль 7 тысяч чалавек, што 60 працэнтаў насельніцтва займаецца ў нас хлебаробствам, што ў мінулым годзе аж 250 сялян адракліся ад сваіх гаспадарак і, такім чынам, амаль адна тысяча гектараў зямлі ўсё яшчэ астаецца ў дзяржаўным фондзе і няма каму яе прыдзяліць, бо дзяржаўныя і спулдзельныя гаспадаркі не хочуць браць у загаспадаранне раздробленыя дзялянкі.

— Вось дзе нашы рэзервы! — гаварыў начальнік і гаварыў праўду, бо ў нашай вёсцы, аб ным я добра ведаю, таксама знайшлася б не адна незааараная і неабсеяная палоска.

Пасля яго выступалі яшчэ старшыня ГСу, дырэктар сельскагаспадарчага банка і іншыя прадстаўнікі. І я запісаўся да голасу, але ўстаў старшыня і сказаў, што ў прэзідыум паступіла прапанова, каб закончыць спрэчкі, бо ўжо трэба выбраць розныя камісіі і ўвогуле вырашыць многа іншых спраў, так што не давялося мне прачытаць свайго сшытка з просьбамі і справамі для афармлення. І так скончылася мая першая сесія, але на другой усё ж я дарвуся да голасу.

Максім Нурэцкі

Ці ведаеце, што...

...у нашай краіне дзейнічае каля 1700 гмінных зборных школ. На працягу апошніх пяці гадоў пабудавана больш 1000 школ пачатковых, сярэдніх і прафесіянальных і прыбыло 37 тысяч месц у прадшколлях і 56 тысяч месц у інтэрнатах.

...у Польшчы існуе каля 66 тысяч гурткоў ЗСМП. Гэтая маладзёжная арганізацыя налічвае звыш 2,3 млн. членаў.

...зараз на зямным шары жыве 4 мільярды людзей, а да 2000 года колькасць іх павялічыцца да 7 мільярдаў. **(ця)**

НАШЫ ДАСЯГНЕННІ І НЕДАХОПЫ

(Працяг са стар. 1)

каля 500 асоб. Аднак адчуваецца значны недахоп кніг на беларускай мове ў кнігарнях Беласточчыны. У гэтай справе ГП БГКТ звярнулася ў Міністэрства культуры, і Міністэрства запэўніла, што павялічыць закуп беларускіх кніг у Беларускай ССР. Варта таксама заўважыць, што выданні ГП БГКТ таксама карыстаюцца ўсё большым спросам — у мінулым годзе мы іх прадалі на рэкордную ў гісторыі нашай арганізацыі суму 100 тысяч злотых!

— Дарэчы, што чуваць у выдавецкай дзейнасці БГКТ?

— Пасляз'ездаўскі перыяд быў надта плённы ў гэтай галіне: выйшлі два чарговыя „Беларускія календары", зборнік вершаў Я. Чыквіна і зборнік п'ес С. Яновіча, неўзабаве выйдзе зборнік вершаў Шаховіча, прыхільныя рэцэнзіі атрымалі зборнікі паэзіі Н. Артымовіч, З. Сачко і І. Баравік, здадзены ў рэцэнзію альманах „Белавежа" № 3, зборнікі твораў А. Баршчэўскага, Л. Танкевіча, Я. Чыквіна, С. Яновіча. Добра развіваецца супрацоўніцтва „Белавежы" з клубам Саюза польскіх пісьменнікаў у Беластоку. Але кіраўніцтва „Белавежы" замала звяртае ўвагі на працу з маладымі аўтарамі, асабліва з вучнямі беларускіх ліцэяў у Гайнаўцы і Бельску.

— А што з навучаннем роднай мове ў школах?

— ГП БГКТ разам з Беластоцкай кураторыяй асветы і выхавання за апошнія два гады правялі нараду гмінных дырэктараў і дзве нарады настаўнікаў беларускай мовы. У выніку былі сфармуляваны наступныя прапановы ў адрас Міністэрства асветы і выхавання: 1) апрацаваць новыя праграмы навучання беларускай мове ў новай дзесяцігадовай школе, 2) прыступіць да падрыхтоўкі новых беларускіх падручнікаў для навучання ў дзесяцігадовай школе, 3) выпусціць другое выданне буквара або закупіць у БССР адпаведную колькасць гэтага падручніка, бо амаль палова дзяцей, якія вучацца роднай мове, не маюць буквароў, 4) рэгулярна праводзіць алімпіяду па беларускай мове для вучняў беларускіх ліцэяў, 5) стварыць магчымасць здабыцця вышэйшай адукацыі экстэрнам для настаўнікаў беларускай мовы, якія маюць вялікі стаж педагагічнай працы. Аднак нягледзячы на нашыя намаганні і заходы, наступіла далейшае змяншэнне колькасці дзяцей, якія вывучаюць родную беларускую мову. Намаганні ГП БГКТ арганізаваць штогод дэкламатарскі конкурс для вучнёўскай моладзі не знайшлі падтрымкі ў кураторыі з-за таго, што вучні маюць вельмі многа пазакласных заняткаў і розных конкурсаў.

— Ці ў іншых галінах дзейнасць БГКТ прыносіць лепшыя вынікі?

— Залежыць ад таго, які напрамак дзейнасці будзем разглядаць. Калі ўзяць матэрыяльнае забеспячэнне, то за апошнія два гады зрабілі мы вельмі многа. Дадаткова звыш паўмільёна злотых прызначыла нам на закуп касцюмаў для калектываў і рознага абсталявання Міністэрства ўнутраных спраў. За гэтую суму мы пашылі касцюмы нашым калектывам у Беластоку і Орлі, набылі каляровы тэлевізар і магнітафон для клуба ў Гданьску, купілі каштоўныя музычныя інструменты і гукавую апаратуру для Беластока і іншае абсталяванне. З дапамогай прыйшлі нам іншыя арганізацыі і ўстановы. Гміннае ўпраўленне ў Гайнаўцы коштам 35 тысяч злотых пашыла касцюмы калектыву ў Арэшкаве, Гарадоцкі СКР за 25 тысяч злотых пашыў боцікі калектыву ў Меляшках, Ляўкоўскі керамічны завод за 30 тысяч злотых пашыў касцюмы калектыву ў Ляўкове. Значныя сумы грошай ахвяравалі нам розныя арганізацыі на пакупку рэчавых узнагародаў для ўдзельнікаў нашых конкурсаў. Добра працуюць нашыя клубы ў Беластоку, Гданьску і Варшаве, але яшчэ не разгарнуў сваёй дзейнасці клуб у Гайнаўцы, малавата ўласнай ініцыятывы ў культурна-асветнай дзейнасці праяўляюць клубы ў мястэчках і вёсках. Усё яшчэ недастатковая дапамога нашай самадзейнасці з боку раённых і гмінных асяроддзяў культуры, а гэта таму, што няма спецыялістаў-інструктараў. Члены нашай арганізацыі прымаюць вельмі актыўны ўдзел ва ўсіх грамадскіх ініцыятывах і пачынах, але замала самастойнай актыўнасці праяўляюць самі гурткі БГКТ. Ствараем мы групу актыву ў кожным раёне, дзе працуе наш штатны інструктар, і гэта, напэўна, ажывіць дзейнасць усяе нашай арганізацыі. Неўзабаве мы пачнем справаздачную кампанію ў нашых гуртках, гэта таксама будзе спрыяць ажыўленню іх дзейнасці.

— Дзякую, таварыш старшыня, за інфармацыю.

Гутарыў **Мікалай Гайдук**

МАЙСТАР НА ЎСЕ РУКІ

Мікалай Леўчук

Мікалаю Леўчуку было 8 год, як памёр яго бацька. З наймалодшых гадоў давялося яму цяжка працаваць, памагаючы маці гаспадарыць. Праца на гаспадарцы ўплывала на хлопца выхаваўча. Прывыкаў да яго любові да працы. Ён пераканаўся, што салідная праца на вёсцы дае і асабістае задавальненне і матэрыяльныя вартасці, гарантуючы добрае, культурнае жыццё. У яго роднай вёсцы, Вяліках Тыневічах, што ў гміне Нарва, з гадамі змянялася жыццё і метады апрацоўкі зямлі. Мікола стаў паўналетнім чалавекам, намагаўся гаспадарыць па-сучаснаму. Пасля жаніцьбы ўжо са сваёй жонкай Надзяй апрацоўваў зямлю і займаўся некаторымі рамеснымі работамі. Яму дастаткова было ўбачыць, як тая ці іншая праца выконваецца, і ён сам ужо ўмеў гэта зрабіць.

Мікалай Леўчук з маладосці меў здольнасці да шыцця. Пасля вайны шыў многа шапак, бо не хапала іх тады ў крамах. Менш складаныя рэчы шыў сваёй сям'і. Вельмі многа шыў раней часонак, ды яшчэ і цяпер шые. Менавіта пры гэтай рабоце засталі мы яго ў хаце.

Цяпер яму ўжо 45 год. За ім багатая карта працоўнага жыцця. Ёсць аб чым успомніць яму і ў здунскіх работах. Ад 19 год жыцця будуе людзям печы. Якія хто хоча. А што варты нават найпрыгажэйшы дом, калі ў ім нікудышняя, кепска аграваючыя печы, дрэнная пліта ці комін! З рук Мікалая Леўчука заўсёды выходзяць печы высокай якасці.

Апрача прафесіі здуна Мікалай Леўчук з'яўляецца добрым муляром. І людзям, і сабе будаваў гаспадарчыя будынкі.

Але найважнейшай будоўляй на яго панадворку з'яўляецца вялікі драўляны (з вельмі добрага матэрыялу) дом. Гэта таксама твор яго ўласных рук. Яшчэ ён не закончаны. Але ў ім усё разумна размешчана. І велізарная кухня, якая на вёсцы неабходная, і пакоі вялікія, з вялікімі вокнамі, і ванна ды туалет прадбачаны, і ганак будзе пабудаваны. Зроблена ўсё будзе ў доме так, як ён задумаў. І гэта вельмі важная справа, калі дом, у якім ты жывеш, па душы, бо тады ён яшчэ больш прыцягвае да сябе, у ім проста хочацца быць. Тым больш, калі ў хаце добрая сямейная атмасфера, добрыя ўзаемаадносіны. У Леўчукоў згодлівае сямейнае жыццё. І напэўна новы дом у будучыні, калі падрасцуць яго два сыны, будзе прыцягваць да сябе, тану што і дом прыгожы, і згода ў ім ёсць.

Малодшы сын Толік першы год вучыцца ў мясцовай пачатковай школе, а старэйшы, Валодзя, — у Гайнаўцы ў прафесіянальнай школе на сталярскім аддзяленні. Валодзя, мусіць, будзе прадаўжальнікам прафесіі бацькі па сталярцы. Ён у адным пакоі сам падбіў падсуфітку, ды зрабіў гэта як прафесіянал.

Тэкст і фота **М. Хмялеўскага**

ФАЛЬКЛОР

СЯМЕЙНАЯ

В полю стоіт явор,
пуд явором вышня —
там моя родына
на гуляне вышла.
Гуляе, гуляе
нэчого но двае —
подобно з крыныці
вода высыхае.
З крыныченькі высхнэ —
в рэченьці прыбудэ,
пойду до мамулі —
мнэ гостына будэ.
Пойду чэрэз рэчку —
кладонька схыбнэцце,
умрэ батько, маты —
гостына мынэцце.
Умрэ батько, маты —
гостына мынэцце.
Ой там брат сэстронку
в гостыноньві просыт,
Просыт вон жэ просыт,
хорошэ вытае,
сыдыт братовая —
скрыва поглядае.
— Нэ поглядай, мыла,
на сэстронку скрыва,
бо моёй сэстронкы
нэ штораз гостына.
Вывёў брат сэстронку
пуд гай зэлёнэнькі:
— Тут тобіе, сэстронко,
гостынэць простэнькі.
Вывёў брат сэстронку
за высокі горы:
— Нэ прыходь, сэстронко,
до мэнэ ныколі.
Нэ прыходь, сэстронко,
до мэнэ ныколі.

Ад Рыбачук Галены, 1904 г. нараджэння, вёска Быстры гм. Боцькі, запісаў 13 студзеня 1978 г. Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнітафоннай стужкі Людмілы Панько.

(Працяг са стар. 3)

Бародаўкі

Сёння ўжо гэта не прымяняецца, захавалася толькі ў памяці людзей.

Барадавак вельмі лёгка было набрацца. Бытуе перакананне, што хапіла толькі палічыць іх у таго, у каго яны былі, і адразу яны пераносіліся. У сувязі з гэтым людзі часта баяліся нават глянуць на таго чалавека, у якога выступалі бародаўкі. На цікавы расказ, звязаны з пераходам, натрапілі ў Пратасах. За вёскаю, дзе стаіць некалькі крыжоў, адзін чалавек знайшоў акрываўлены біч. Толькі яго падняў з зямлі, як на яго руках адна за адной пачалі паяўляцца бародаўкі. Праўдападобна, згодна з тым, што гаварылі, біч находзіў ад так званага бічавання барадавак.

З усяго гэтага відаць вялікая сходнасць лячэння барадавак з лячэннем іншых хвароб. Толькі пры бародаўках не захавалася такая колькасць магічных дзеянняў і слявесных тэкстаў. Магчыма таму, што не былі яны небяспечнымі для чалавечага арганізму, аб чым надта рана людзі даведаліся.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

Кажуць, што...

Рэкорды, якія падаюць у розных частках свету, не абмінулі і Задрыпанку. Вось Парфенаў Колька без перапынку на працягу 6 гадзін і 24 мінут круціў махавое кола ручной сячкарні. Рэкорд быў бы вышэйшы, але перашкодзіў Парфен, які пры дапамозе пояса вярнуў сыну розум. Калі суседзі, заступаючыся за Кольку, звярнулі бацьку ўвагу, што дзякуючы спартыўным змаганням сына будзе хапаю поўна сечкі, Парфен узарваўся:

— У тым то і справа, што гэты хуліган біў сусветны рэкорд пустою сячкарняй!

МАЮЦЬ ДЗЕ ПРАВЕСЦІ ЧАС

Калі не ўлічваць таго памяшкання, што пуставала каля старой крамы і якое было зборным пунктам на алкагольныя сабаты, дык можна сказаць, што жыхары Парцава, што ў Бельскай гміне, не мелі дзе правесці вольны час. А Парцава вёска вялікая. Маладзі таксама многа. І тут ані клуба, ані святліцы. Нават забаву не было дзе зрабіць. Доўга чакалі парцаўляне таго дня, калі б змаглі пераступіць парог уласнай святліцы, дзе можна было б пасядзець, пагутарыць, прагледзець прэсу, паслухаць музыку. А калі і сход трэба зрабіць, дык каб не шукаць і не думаць, дзе гэта яго правесці. І вырашылі будаваць грамадскім чынам святліцу. Купілі з разборкі драўляны будынак і распачалі пабудову. Прыблізна дзесяці на працягу года паявіўся двухпакаёвы будынак, які потым прызначылі на клуб селяніна. Бельскі ГС даў, на суму 60 тысяч злотых, новую мэблiроўку. Апрача столікаў ды крэслаў, падключылі калярэвы тэлевізар, прывезлі радыё, магнітафон, прайгравацель-стэрэо. Апякуецца гэтым клубам Валя Казяк.

Памяшканне складаецца з двух пакояў. У адным памяшчаецца клуб. Ёсць там крыху тавараў, зразумела, такіх, якія павінны быць у клубе. Можна выпіць аранжаду, чай. Пачытаць газеты. У другой зале — святліца. Зрабілі сцэну. Створаны ўсе ўмовы для развівання культурна-асветнай дзейнасці.

І надышоў той доўгачаканы дзень. Дзевятага студзеня бягучага года ад самай раніцы ў Парцаве панаваў прыўзняты настрой. Ішла падрыхтоўка да ўрачыстага адкрыцця таго, чаго так доўга чакалі. Вечарам, у прысутнасці начальніка гміны Юрыя Каліны, прэзаса ГСу Уладзіміра Максымка і II сакратара гмінкага камітэта ПАРП Мар'яна Казлоўскага, адбылася ўрачыстая перадача ў карыстанне клуба — плада грамадскай працы. Пры гэтым на рукі намесніка солтыса быў перадазены дыплом прызнання за вялікі ўклад вёскі ў пабудову і пяцьдзесят тысяч злотых на падтрымоўванне грамадскіх пачынаў.

М. Шаховіч

ПАВЕРХІ БЕЛЬСКА

— Яшчэ ў 1962 годзе ў Бельску быў усяго толькі адзін кааператыўны жылы блок, — пачаў свой расказ старшыня бельскага жыллёвага кааператыва Рышард Пяткевіч, і прадаўжаў: — а цяпер у эксплуатацыі маем 1176 жылых кватэр агульнай плошчай у 55 тысяч квадратных метраў. У гэтым годзе аддамо ў карыстанне 130 кватэр. Не забываем і пра культурна-бытавыя ўстановы на сваіх жыллёвых пасёлках. У мінулым годзе мы супольна з кааператывам спажыўцоў „Сполэм" і іншымі ўстановамі адкрылі тры паслугова-гандлёвыя павільёны, кавярню, дэлікатэсовую краму, пункт фатаграфічных паслуг. Зараз ля цэнтральнай вуліцы Бельска, вуліцы Міцкевіча на пасёлку „Цэнтр І" будуем вялікі гандлёва-паслуговы корпус. У ім будуць самаабслуговыя спажывецкія крамы, малочны бар, турыстычнае бюро, спартыўныя тавары і пісьмовыя прылады і яшчэ шмат чаго іншага. Плануем перадаць яго ў карыстанне яшчэ ў бягучым годзе.

Новыя сярэдневысокія дамы ўзводзім ля вуліцы Жаромскага і на пасёлку „Цэнтр II". Ля вуліцы Жаромскага ўжо заселена шэсць будынкаў, пабудова яшчэ трох закончыцца яшчэ ў гэтым годзе. Разам у гэтых дзевяці 5-паверховых дамах будзе жыць 2,5 тысячы сем'яў. На пасёлку „Цэнтр II" будзе пабудавана сем дамоў, а ў іх 225 памяшканняў — дванаццаць тысяч метраў жылплошчы. Першыя жыхары атрымаюць ключы ад сваіх кватэр у 1979 годзе.

У канцы бягучага года распачнецца будаўніцтва двух вялікіх блокаў пад апекай ЗСМП у раёне вуліц Гагарына і Дзяржынскага. На гэтым пасёлку будзе жыць 385 сем'яў.

Наша спулдзельня будуе таксама аднасямейныя жылыя будынкі ў раёне вуліц Дубяжынскай і Войска Польскага. Будуецца 15 будынкаў, дзесяць з іх будуць гатовы ў гэтым годзе. А ў наступным пачнем пабудову далейшых 20 такіх будынкаў.

І яшчэ адно. Сёлета ля скрыжавання вуліц 1 Мая і Жаромскага пачнем будаваць некалькі бытавых установ: лекарскую амбулаторыю, аптэку і цэнтр „Практычная пані", а ля скрыжавання вуліц Навоткі і Касцюшкі перадамо ў карыстанне прадшколе на 120 месц (будынак ужо гатовы) і пачнем узводзіць пасёлачны прасторны клуб, у якім знойдуцца таксама нашы бюровыя памяшканні.

Яшчэ пару слоў пра нашу культурна-асветную і грамадска-выхаваўчую дзейнасць. Маем сваю, праўда, невялікую, святліцу ў блоку па вуліцы Сянкевіча, а таксама майстэрню мадэльчыкаў. Дзейнасцю святліцы кіруе Яўгенія Колас. У ёй праводзіць свае рэпетыцыі вакальны калектыў, тут збіраюцца члены актыўнага клуба старэйшын.

Тэкст і фота **Я. Целушэцкага**

Новыя жылыя блокі ў Бельску па вуліцы Міцкевіча.

TROPICALE THAITHI GRANDA BANDA

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі: Тамара Кананюк, Галіна Монах і Крыся Граматовіч з Васількова.

ВЕР-НЕ ВЕР

Дарагі Астроне, пішу я да цябе першы раз і прашу цябе, напішы, што абазначаюць мае сны. А сніліся мне падрад два неспакойныя сны.

Сон першы. Сніцца мне, што я з сяброўкай іду ў краму ў іншую вёску. Па дарозе мы спатыкаем майго хлопца з яго сябрамі. Яны пачынаюць нас лавіць. Сяброўка мая паспела ўцячы, а мяне яны злавілі і звязалі мае ногі дротам. Калі я так ляжала, дрот пачаў мне пячы ў ногі і я пачала крычаць. Сябры майго хлопца пачалі з мяне смяяцца, а хлопец мой стаяў і глядзеў на мяне. Я пачала аслабаняцца ад дроту, а ён памог мне ўстаць. Пасля таго правёў мяне ў вёску.

Сон другі. Быццам мы з тою самаю сяброўкай едзем на конях. Мы выехалі з вёскі і пачалі праязджаць праз рэчку. Сяброўка мая праехала праз рэчку, а я з каня пачала падаць у ваду. Мой конь быў рыжы, а вада спачатку была цёмная, але калі я ўжо набліжалася да берагу, яна пасвятлела. Я з каня звальвалася некалькі разоў у ваду, але ўсё мне ўдавалася ізноў сесці на яго, пакуль не выехала з рэчкі на бераг. На гэтым я прачнулася.

Аля

Аля, не хачу цябе пужаць, але сцеражыся хлопцаў. Твае сны сведчаць аб тым, што будуць у цябе з-за іх нейкія клопаты. Доказам гэтага з'яўляюцца ногі, звязаныя дротам, а таксама пераход праз рэчку. Ты з гэтых клопатаў выбавішся, бо ў першым сне аслабаніцца ад дроту дапамог табе твой хлапец, а ў другім сне табе ўвесь час удавалася сесці вярхом на каня, хаця ты і звальвалася з яго. Лепш, аднак, каб ты пільнавалася і была асцярожная ў наладжванні новых знаёмстваў.

Астрон

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: С. ехаў уначы матацыклам вясковай дарогай. У той час Е. ехаў фурманкай з сенам, а пры возе не меў фанара. С., едучы са скорасцю каля 60 км у гадзіну, не заўважыў фурманкі, наехаў на яе, зваліўся з матацыкла і зламаў нагу. Пасля лячэння ён прызнаны інвалідам II групы. За час хваробы ЗУС выплачваў яму дапамогу, а ПЗУ выплаціў кампенсацыю — 40000 зл. ЗУС не прызнаў яму пенсіі. Ці можа ён патрабаваць ад уласніка фурманкі Е. кампенсацыі, а калі так, дык якой?

АДКАЗ: С. можа патрабаваць ад Е. кампенсацыі страты, якую ён панёс з-за няшчаснага выпадку. На пакрыццё шкоды трэба залічыць усё тое, што ён атрымаў ад ЗУС і ПЗУ, якія з свайго боку маюць права дабівацца ад таго, хто выклікаў выпадак, звароту выплачаных імі пакрыўджанаму грошай. Аднак можна лічыцца з тым, што матацыкліст таксама прычыніўся да паўстання выпадку. Ён, беручы пад увагу, што гэта была ноч, а ехаў вясковай дарогай, павінен быў захоўваць належную асцярожнасць. Таму суд, ацаніўшы, у якой ступені С. прычыніўся да выпадку, адпаведна знізіць належную кампенсацыю. У нашым прыкладзе можна лічыць толькі на прысуджэнне пенсіі, бо ў асноўным атрыманая кампенсацыя дастатковая, хіба што С. дакажа, што страты яго значна большыя.

Сардэчныя ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка, я замужняя, маю трохгадовую дачушку. Мужа знала яшчэ з дзіцячых год, бо жылі мы на адной вуліцы. Хлопец ён быў нядрэнны і, выходзячы за яго замуж, ніколі не падумала, што стане ён п'яніцай. Спачатку муж мой працаваў, я выхоўвала дзіця і жылі мы ў маіх бацькоў. Не пераліваласі, як кажуць, але нястач не цярпелі, бо і адны і другія бацькі яшчэ нам памагалі. Але знайшліся сябры, якія намовілі мужа, каб паехаць у другі горад, там можна добра зарабіць. І, набраўшы ахвоты, муж вырашыў паехаць з імі. Падзараблю, казаў, грошы патрэбныя, бо кватэру хутка мелі мы атрымаць. Але не пайшло гэта на карысць. Муж прыязджаў спачатку дадому часта, бо гэта недалёка, а пасля ўжо радзей. Ды, чаго калісьці не здаралася, часта пад хмяльком. Я сварылася на яго, але ён тлумачыўся, што часамі і трэба выпіць. Урэшце паехала я да яго. Хацела паглядзець, як мой муж там сябе вядзе. Жыў ён з сябрамі ў інтэрнаце для працаўнікоў. Мужа я не застала, хоць было ўжо позна. Калі вярнуўся з тымі ж калегамі, я моцна пасварылася з ім і катэгарычна сказала, каб пакінуў там работу і вярнуўся на ранейшую ў свой горад. Прыехаў. Але і тут частавата пахмяляецца. У нас з-за таго і сваркі. Што рабіць, парай, Сэрцайка!

Лена з С.

Лена! Найважнейшае, што вярнула ты мужа дамоў. Велымі некарысна, калі малады чалавек адлучаецца ад сям'і. Тады знаходзяцца сябры, гарэлка і вось такі вынік. Ён малады, калі яму гэта папусціць, дык уцягнецца і тады ўжо будзе горш. Каб адвярнуць яго ўвагу ад гарэлкі, знайдзі час пайсці з ім у кіно, на шпацыр, на вечарыну, зацікавіць яго карыснымі справамі.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

МУЧНЫЯ СТРАВЫ

ФРАНЦУЗСКІЯ КЛЁЦКІ

На 2 шклянкі мукі патрэбна 150 г. масла (або маргарыну), 4 яечкі, крыху солі.

Расцерці масла, дадаючы жаўткі па адным. Збіць моцна пену з бялкоў і дадаць яе да масла, усыпаючы адначасова муку і лёгка мяшаючы. Дадаць соль. Лыжку замачваць у кіпень і класці ёю цеста ў кіпячую, пасоленую ваду. Варыць клёцкі, пакуль яны не выплывуць, 3 мінуты. Падаваць да розных „чыстых" супоў і булёнаў.

ЧЭШСКІЯ КЛЁЦКІ

На 2 шклянкі мукі патрэбна 20 г дражджэй, 1 шклянка цёплага малака, 2 яечкі, 2 чэрствыя булкі, 250 г. капчонай сырой грудзінкі, соль, крыху сцертага на тарцы мускатнага арэха.

Муку высыпаць у міску, дадаць разведзеныя цёплым малаком і добра вырасшыя дрожджы, убіць яечкі, дадаць соль і мускатны арэх, а таксама столькі малака, каб цеста не было занадта густое. Пакінуць у цёплым месцы, каб яно падрасло. У той час крыху падсмажыць даволі дробна нарэзаную грудзінку, дадаць таксама нарэзаныя булкі, хвіліну смажыць гэта разам. Усё з патэльні дадаць да вырасшага цеста, яшчэ раз добра размяшаць і пакінуць у цяпле, каб падрасло другі раз. Рабіць пасля даволі вялікія шарыкі, мачаць іх у муку, класці ў пасолены кіпень і варыць пад крышкай на вельмі слабым агні мінут 7-8. Падаваць адразу ж, паліваючы іх маслам, перасмажаным з молатымі сухарамі.

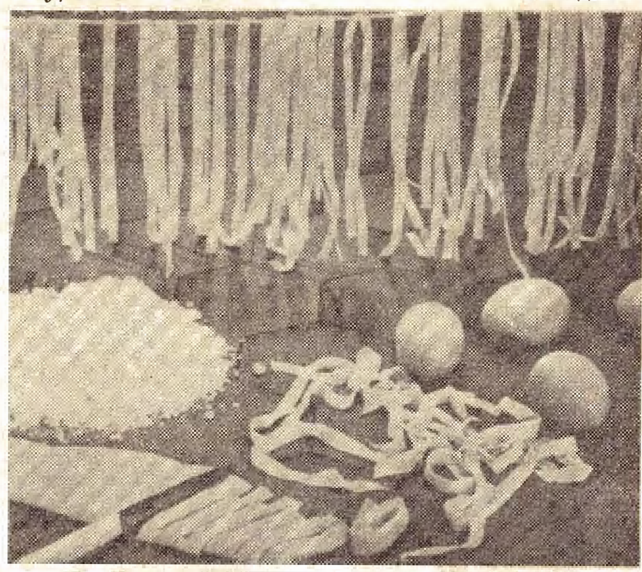
МАКАРОН ПА-ІТАЛЬЯНСКУ

Спачатку падрыхтоўваем макарон. На 2,5 шклянкі мукі трэба ўзяць 3 жаўткі, 1 цэлае яйцо, крыху солі, чайную лыжачку добрага алею. На дошку высыпаць муку, у ямку ўліць жаўткі і цэлае яйцо, дадаць соль і алей, замясіць даволі цвёрдае цеста, даліваючы колькі трэба вады. Раскатаць цеста на вельмі тонкія бліны і пакінуць на паўтадзіны, каб падсохла. Пасля бліны скруціць, крыху пасыпаючы зверху мукою, палажыць на канец дошкі і вострым нажом нарэзаць як найтанчэй. Рассыпаць макарон па цэлай дошцы, каб не зляпіўся. Укінуць яго ў пасолены кіпень і ад часу, калі выплыве наверх, варыць яшчэ 3 мінуты. Адцадзіць на сіце, пераліваючы халоднай вадой.

Для макарону па-італьянску трэба на палову пададзенай вышэй порцыі макарону ўзяць 300 г жоўтага сыра, 250 г каўбасы, 250 г пячурыц, 250 г цыбулі, лыжку тлушчу, соль, перац, змеленую папрыку, 2 яечкі, пасечаную зеляніну.

Жараадпорны посуд змазаць тлушчам і пасыпаць молатымі сухарамі. Гарачы, адцэджаны макарон вымяшаць з паловай сцёртага на бурачанай тарцы сыра, палажыць роўным пластом у посуд. Пячурыцы падсмажыць, дадаць нарэзаную ў скрылёчкі цыбулю, прапушчаную праз мясарубку каўбасу і ўсыпаць туды ж усе прыправы. Гэтую масу старанна размяшаць і палажыць роўным пластом на макарон. Зверху пасыпаць цёртым сырам, заліць збітымі яечкамі, пасыпаць зелянінай і папрыкай. Уставіць на 20 мінут у гарачую духоўку.

Гаспадыня

ДАКУМЕНТАЛЬНАЯ АПОВЕСЦЬ

Шчасце трэба выпакутаваць! Каму належыць гэты сакраментальны выраз, Лена не ведала. Але праз гадзіну яна піла ўжо гарачы чай за сталом у цесным пакоі мамінай сяброўкі, а тая, прысеўшы насупраць, вохкала і ўздыхала, слухаючы расказ аб тым, якія няшчасці давялі да лагера маленькую дзяўчынку, якую яшчэ зусім нядаўна яна насіла на руках! Гісторыя аб тым, што пасля вымушанай эвакуацыі з Марыупаля Лена вырашыла вярнуцца ў Адэсу, не выклікала ў яе ніякіх сумненняў. Куды ж яшчэ падзецца беднай дзяўчыны? Адэса яе родны горад, і жаданне вярнуцца дадому зусім натуральнае. Што датычыць украдзеных дакументаў, то зараз столькі развялося жулікаў — усяго можна чакаць!

Перабраўшы ў памяці ўсіх знаёмых, яна спыніла выбар на былым бухгалтары, які зараз стаў чыноўнікам пры губернатары.

— Ён дапаможа! — сказала цётка Маня. — У яго самога сын у Чырвонай Арміі. Ён гэта ўтойвае, але ж я ведаю!

А далей усё было як у сне. У вызначаны час ля помніка Дзюку Лена сустрэла немаладога чалавека з сівымі скронямі, у накрухмаленай сарочцы і шэрым кацялку.

Губернатарскі чыноўнік спяшаўся на нейкае пасяджэнне. Ён быў падрыхтаваны да таго, што ад яго патрабуецца. І адразу павёў яе да натарыуса.

Праз паўгадзіны Лена ўжо трымала ў руках паперу з гербам, подпісамі і пячаткамі. У дакуменце, напісаным круглым, выразным бухгалтарскім почыркам, пацвярджалася, што яна карэнная адэсітка, а галоўнае, губернатарскі чыноўнік ручаўся за яе лаяльнасць у адносінах да ўлад.

Але дзе ўзяць грошы, каб расплаціцца з пісарам? Тыя, што ў іх з сабой былі, даўно адабраны. Цётцы Мані самой ледзь хапае сродкаў, каб так-сяк пражыць.

Тэрмін водпуску заканчваўся, і Лена вырашыла не рызыкаваць. Пісар атрымаў ва ўзнагароду двое наручных гадзіннікаў — адзінае іх багацце. Ён не быў фармалістам і, зразумеўшы, што больш з іх не ўзяць, выпісаў адпускныя дакументы для абедзвюх.

Цётка Маня зноў была на вышыні. Яна дала ім прытулак і энергічна ўзялася за клопаты. Цяпер іх трэба было прапісаць. Сувязі яе здаваліся бязмежнымі. Яна пазнаёміла дзяўчат з намеснікам начальніка раённай жандармерыі Крыцуленкам, і яны тры дні, не разгінаючы спіны, прыбіралі яго няўтульную халасцяцкую кватэру, мылі і прасавалі.

Бачачы, як прыемна мяняецца яго логава, да якога даўно не дакраналася жаночая рука, Крыцуленка, тоўсты старэючы чалавек са склератычным румянцам на шчоках, не застаўся ў даўгу. Паслужлівыя дзяўчаты, якія з такой ахвотай узяліся аблегчыць яго жыццё, атрымалі прапіску ў Адэсе.

А яшчэ праз некалькі дзён яны ўжо сталі ўладальніцамі ўласнага пакоя ў трынаццатай кватэры дома нумар восем па Граданачальніцкай вуліцы.

А хутка і рацыя ўжо ляжала ў кошыку пад старым жалезным ложкам. Але на гэта было патрачана і шмат сіл, і шмат так патрэбных ім грошай...

Раздзел пяты

„ДЗІНА ПРАСІЛА ВЯРНУЦЬ НЯМЕЦКІ СЛОЎНІК"

Дзіўныя адэскія двары! Яны ніяк не адпавядаюць еўрапейскай строгасці фасадаў. Але менавіта з двароў і пачынаецца сапраўдная Адэса. Тэрасы, абвітыя дзікім вінаградам, балконы, стоячы на якіх гучна перагаворваюцца жанчыны. Тут абмяркоўваюцца ўсе справы, і кожны новы чалавек адразу выклікае цікавыя позіркі.

Лена адчувала сябе шчаслівай, калі, увайшоўшы ў двор, убачыла, што тэрасы пустыя. Кватэру пад нумарам дваццаць шэсць адшукала на другім паверсе і нягучна пастукала. У акне побач з дзвярыма паднялася фіранка.

— Хто там? — пачуўся глухі голас.

— Я да Валі.

Старая, якая адчыніла дзверы, здавалася ўсхваляванай.

— Валі няма дома, — сказала старая, паспешліва зачыняючы дзверы. — Яна на рабоце.

— Калі прыйдзе?

Старая адышла да стала, насцярожаным рухам папраўіла акуляры.

— А вы хто? — спытала яна. — З якой справай?

— Мяне завуць Шура!

ТРЫБУНА чытачоў

Патрэбна крама!

Варта, каб у вёсцы Чэхі Арлянскія была свая крама, бо клуб „Рух“, які тут да нядаўна існаваў, ужо цалкам разляцеўся. Цяпер чэхаўцам за дробяззю нават трэба некалькі кіламетраў ехаць у Дубічы Царкоўныя.

Некалькі гадоў таму была ў вёсцы крама, і невядома, чаму бацькі кляшчэлеўскага ГС-у рашылі яе закрыць..

М. Панфілюк

Пачатак цяжкі

Суета Вацлаў з Трасцянога-Новага ў гміне Шудзялава рашыў механізаваць сваю гаспадарку, а потым заняцца спецыялізацыяй. Узяў у кааператыўным банку пазыку і купіў трактар, а потым усе патрэбныя ў сельскай гаспадарцы машыны.

Калі ўжо сваю зямельку так абрабіў машынамі і дабіўся добрага ўраджаю, тады перайшоў на спецыялізацыю — гадоўлю малочных і мясных кароў.

На пачатак у яго 12 галоў быдла, а свіней поўны хлеў. Праўда, пачатак цяжкі, бо гаспадар мае ў банку 700 тысяч пазыкі. Але не падае духам. Сваё стада ён будзе штогод павялічваць і разлічыцца з даўгамі. Будзе яму лепш, бо ўжо дзяцей пагадаваў, ды і жонка ў яго працавітая.

Гіль

СЯБРАМ-КАРЭСПАНДЭНТАМ

Хто ж не чуецца шчаслівым
З нас — карэспандэнтаў „Нівы“
Быць на з'ездзе гадавым!
Варта стаць перадавым!
Хто б не быў ты, — Гай, ці Віт,
Ты праўдзівы барацьбіт,
Чалавечнасці салдат
За мір у свеце й новы лад.
Служыш людскасці ўзарова,
Бездакорна, ганарова,
Хоць не раз цярпіш дакор
Толькі тым, што ты селькор.
Ты, што пляміш ўсе злачынствы,
Недарэчнасць людску, свінствы,
Што стаіш за праўду-матку,
Церпіш часам крыўду, братку.
Але ўсё то малазначна,
Грунт кляйміці зло удачна,
Заўжды аптымістам быць,
Над усё свой труд любіць,
Пра свой гонар й працу дбаць,
ў таварыстве жарты знаць,
Гумар меці назаусёды,
Й чарку лыкнуць ля нагоды
За дружбу, за ўз'яднанне,
Канкурсовае старанне.
Паздраўляю, браткі, вас!
Ваш калега —

Дзядзька Квас

— Шура? — перапытала старая. — Не ведаю ў Валі такой знаёмай.

— Яна па-ранейшаму працуе на чыгунцы? — спытала Лена. Гэта адзінае, што яна ведала пра Валю.

— Так, на таварнай! — сказала старая. — Ну і ідзіце да яе туды.

Як толькі Лена выйшла, за яе спіной грымнуў крук.

Дома вырашылі: вечарам не рызыкаваць, а адправіцца да дома Валі раніцай, да таго, як яна пойдзе на работу, і пачакаць каля варот. Падысці нечакана.

Без чвэрці сем Лена ўжо стаяла непадалёк ад варот, стараючыся, каб яе не было бачна з глыбіні двара.

Пачулася хуткае цоканне абцасаў, і з варот выйшла старанна апранутая, даволі прыгожая жанчына гадоў дваццаці пяці. Па тым, як яна ўважліва, з затоеным спалохам глянула на Лену і, быццам спатыкнуўшыся, на імгненне спынілася, а потым паскорыла крок, Лена зразумела, што гэта і ёсць Валя, хоць яна і мала была падобная на тую, якая глядзела з фатаграфіі, што захоўваецца ў разведаддзеле.

Калі жанчына завярнула за вугал, Лена хутка дакранулася да яе рукі.

— Дзіна прасіла, каб вы вярнулі ёй нямецкі слоўнік!

(Працяг будзе)

Старонка з гісторыі гміны Орля

Паводле дадзеных за 1886 год вёскі, якія належаць цяпер да гміны Орля, мелі разам 8.396 дзесяцін зямлі. Панскія маёнткі займалі 5.949 дзесяцін. Тыя 8.396 сялянскіх дзесяцін належалі да 24 вёсак. А 5.949 панскіх дзесяцін да 16 родаў. З тых 16 родаў адзін князь Вітгенштэйн меў 3.862 дзесяціны, гэта крыху менш, чым 1/3 плошчы ўсёй сучаснай Арлянскай гміны. Яго маёнткі былі ў Орлі, Бараноўцах, Рэдутах і Антанове. Сялянская зямля была горшая, назвы ўрочышчаў сведчаць аб гэтым, напрыклад, арлянскія сяляне мелі ўрочышча Заліўкі і Пішчаныя Горкі. Маёнткі Вітгенштэйна распрадаў сялянам яго ўпаўнамочаны Розенблюм у 1897 годзе.

Усёй зямлі ў гміне было 14.345 дзесяцін. З гэтага ліку ворнай — 9.368 дзесяцін, лугоў і пашы — 2.340, лесу — 1 992 і 801 дзесяціна ляжала як няўгоддзі.

М. Л.

Было б усё добра, але...

Жыхары вёскі Іванкі, гміны Нараў, задаволены з развіцця сваёй вёскі. У вёсцы пабудавалі школу, краму, малачарню. Потым увялі доўтачаканае святло. На вуліцы загарэліся лямпачкі. Пачаў ездзіць аўтобус ПКС. За атрыманыя ў конкурсе „Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная“ грошы купілі жалезныя стаўбцы. Абгарадзілі ўсе панадворкі і памалявалі. Падумалі таксама аб вуліцы і ў мінулым годзе пралажылі тратуары.

І ўсё было б добра, каб не тое, што лямпачкі на вуліцы перасталі гарэць. Увечары ў вёсцы цёмна і сумна. Гаспадар, які запальвае святло, звяртаўся ў гэтай справе да працаўнікоў энергетычнага прадпрыемства ў Бельску. Атрымаў адказ, што новыя лямпачкі ўстаўляць не будуць, бо трэба ашчаджаць энергію. А людзі, аднак, не могуць прывыкнуць да абсалютнай цемры.

Мне здаецца, што гэтакая ашчаднасць не абгрунтавана, тым больш, што часта бачым, як цэлымі днямі гарацьр непатрэбна ўсюды лямпачкі. У нашай вёсцы павінна гарэць хоць некалькі лямпачак.

Г. В.

Яшчэ раз аб дарозе

Ад шашы Супрасль-Крынкі пайшла дарога да вёскі Азярок-Равок і на ўсю гміну Шудзялава. Гэта рухлівая дарога. Вясной і летам людзі возяць ёю сена з балот Супраслі і Сакалды. А восенню і зімой — дровы з лесу. Але з дарогай гэтай людзі маюць адну вялікую бяду. Калі павярнуць з шашы да Азярка, зараз на пачатку знаходзяцца дзве ямы, цэлы год мокрыя і балоцістыя. Цяжка тут праехаць. Не адзін гаспадар парваў вужы і паламаў аглоблю.

Ужо не раз на сесіях гміннай рады ў Шудзялаве гаварылася, каб направіць гэты малы адрэзак дарогі. Гаварылася аб гэтым і на вясковых сходах, але ўсё, кажуць людзі, як гарох аб сценку. А паправіць дарогу не цяжка, бо на месцы ёсць добры жвір.

Пісала аб гэтай дарозе ўжо „Ніва“ і пішам другі раз. Можа новая гмінная рада ў Шудзялаве пацікавіцца справай больш сур'ёзна.

Гіль

ПРАЦЫ МНОГА

Ужо выбраны новыя гмінныя рады. Трэба будзе ім многа папрацаваць на пачатку пры рэалізацыі заданняў, прынятых на сустрэчах з выбаршчыкамі.

Вось, напрыклад, у вёсцы Альхоўка гміны Нараўка. Паставілі там людзі шмат праблем. Каля школы на вуліцы вечна стаіць вада. Едуць машыны і абліваюць дзяцей і суседнія хаты. Трэба рабіць адплыў вады. На лугах у Баб'яй Гары няма парадку ў меліярацыйных равах. Іх не чысцяць. Моладзь прасіла адкрыць клуб. Дзікі нішчаць палі. Усе гэтыя справы чакаюць вырашэння, і ўлады ўвялі іх у план сваёй працы.

А. З.

Наш лекар

Лекар Эльвіра Морка ўжо пяць гадоў працуе ў вясковым пункце аховы здароўя ў Трасцянцы. Чалавек яна заўсёды ветлівы, ці калі на дарозе сустрэнецца, ці ў лекарскім кабінеце.

Сама жыве ў Беластоку, але выбралася на працу на вёску. Ёй няма ніколі кепскай пагоды, каб прыехаць у пару ў свой кабінет.

Калі я запытаў, чаму яна выбрала працу на вёсцы, яна адказала: „Найперш рашыла ваяваць з хваробамі там, дзе мала лекараў і дзе занядбаная гігіена. Дала сабе слова лячыць добра і сумленна. Таму і выбрала вёску“.

— Ці гігіена паправілася на вёсцы за час вашай працы?

— За пяць гадоў многае змянілася ў Трасцянцы і ў маім раёне. Я стараюся хоць раз у тыдзень наведаць у кожнай вёсцы старэйшых і самотных.

— А што яшчэ трэба зрабіць у Трасцянцы?

— Тут неабходны зубны лекар, непакоіць, што ў школьнай моладзі моцна папсаваны зубы. Кабінет для зубнога лекара ёсць у будынку аховы здароўя, толькі абсталяваць яго трэба і знайсці ахвотнага стаматолага.

Дадаць яшчэ трэба, што таксама неабходны ў Трасцянцы кватэры для працаўнікоў пункту аховы здароўя. Не толькі доктар Э. Морка даязджае сюды, таксама медсястра Марыя Асташэўская прыязджае аж з Тыневіч.

М. Лук'янюк

У Апацы будзе святліца

Апака, што ў Чаромхаўскай гміне, вёска невялікая. І моладзі тут менш, як у іншых вёсках. Аднак усе разам і тут хочуць мець нейкі куточак, дзе б можна было сабрацца ў вольную хвіліну. Калісьці быў у Апацы мастацкі калектыў і ў невялічкім будыначку школы бурліла культурная праца. Але ўсё заціхла. Школу перанеслі ў Палічну.

У мінулым годзе апацкая моладзь звярнулася з просьбай да гмінных улад, каб даўнейшы будынак школы аддаць у карыстанне вёсцы як святліцу. Праблема рашалася некалькі месяцаў і вось ёсць ужо пастанова начальніка гміны: у Апацы будзе святліца. Будынак былой школы, хоць невялікі, а хопіць тут месца і на святліцу, і на вясковую краму (такая была прапанова вясковых улад).

Гміна прызначыла ўжо грошы на аднаўленне будынка. Чакаем, што моладзь і ўсе жыхары вёскі апраўдаюць давер гмінных улад і грамадскім чынам выканаюць невялікі рамонт будынка, а ў далейшым будуць дбаць пра сваю святліцу.

(ус)

КАЛІ БУДЗЕ ЦЯПЛО?

Праўду кажа прымаўка: „Як з яйца, так і да канца“. Гэтая прымаўка пацвярджаецца ў жыллёвым блоку № 87 на вуліцы Бэма ў Беластоку. Ад самага пачатку не было тут ніколі належнага цяпла. Няма і, пэўна, ужо не будзе, кажуць сумна людзі.

Аб гэтым блоку і аб гэтым жа факце мы пісалі ў „Ніве“ № 10 за 7 сакавіка 1976, а ў нумары 14 была падзяка, што стала лепш. Фактычна, у канцы мінулай зімы пачалі мацней грэць у кватэрах. Але не было калі ўжо цешыцца цяплом, бо хутка прыйшла вясна. А ў гэтым годзе зноў холад. У хаце тэмпература 10–15 градусаў.

Аб ашчаднасці цяпла мы ведаем, але чаму толькі ў нашым блоку гэтакія халады? Чаму жыхары іншых дамоў могуць нават доўга ветрыць свае кватэры, а мы ніколі не можам нават нагрэцца?..

(вл)

Адзін з нашых перадавых карэспандэнтаў Жэня Аўсенюк выйшла замуж. Усе супольна яе віншуем і жадаем ёй спакойнага і шчаслівага жыцця, ды каб як найхутчэй дачакалася прыбытку ў хаце. Яе цяперашняе прозвішча Яўгенія Мартынюк.

Гаспадар — гэта спецыяліст

Сельскагаспадарчая служба ў Нараўцы надта добра працуе ў галіне пашырэння асветы сярод сялян. У Нараўцы, Семяноўцы, Масеве, Тарнопалі і Старым Ляўкове вядзецца 6 курсаў на званне кваліфікаванага гаспадара. 180 асоб вучыцца на гэткіх курсах. Заняткі праводзяць мясцовыя аграномы.

У Скупаве арганізаваны курс II ступені — на майстра. Заняткі вядзе Андрэй Кісялеўскі. У Луцэ працуе двухгадовая студыя для тых, хто не закончыў пачатковай школы. Яны адначасова атрымліваюць агульныя веды і па сельскай гаспадарцы. У іншых вёсках праводзіцца масавае навучанне на пачатковым узроўні. 13 гаспадароў атрымала ўжо карты гаспадароў-спецыялістаў. Цяпер рыхтуюцца атрымаць такія ж карты яшчэ 12 гаспадароў.

А. З.

Дзе купіць плоскія злонча?

Яшчэ некалькі гадоў таму назад былі ў продажы вельмі добрыя плоскія злонча тып: 25 380 V (24 А). На жаль, іх, пэўна, вывелі з прадукцыі, а на тое месца робяць ужо круглыя — рознай велічыні. Калі гаспадар хоча, каб электрычны матор круціў машыну ў другі бок, трэба толькі два звычайныя каблікі пераложыць у злончы. Перакладаць часта нязручна, бо адломваюцца каблікі. Каб гэтага пазбегнуць, ёсць толькі адна магчымасць: у плоскім злончы адпілаваць непатрэбны зубік на абудове і можна тады ўтычку абарочваць і ўтыкаць, як захочаш. Найгорш, што плоскіх злончаў ужо нідзе не купіш.

Я. Н.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „АЛЕ ГАСПАДАРНАСЦЬ!“, „Ніва“ № 43/1130 ад 23 кастрычніка 1977 года.

Адказвае: URZĄD GMINY W KLESZCZELACH.

W odpowiedzi na notatkę prasową pt. „Ale „gospodarność!” zamieszczoną w tygodniku „Niwa” (nr 43/1130 z dnia 23 października 1977 roku) w sprawie budowy drogi z Grabowca do Toporek, Urząd Gminy w Kleszczelach informuje, że budowa tej drogi nie została zakończona i w bieżącym roku na tej drodze będą naprawione tylko odcinki trudnoprzejezdne.

W roku 1977 w ramach czynu społecznego rozpoczęliśmy budowę drogi ze wsi Dasze do wsi Żuki i zakończenie jej przewiduje się w 1978 roku. Drogą tą będą dowożone dzieci ze wsi Żuki, Pogreby, Gruzka i Piotrowszczyzna do szkoły we wsi Dasze. W dalszej kolejności planujemy budowę drogi ze wsi Gruzka do drogi Kleszczele—Siemiatycze, oraz ulicy we wsi Saki. Inwestycje te są pilniejsze i muszą być realizowane w pierwszej kolejności.

Dopiero po wybudowaniu tych dróg i ulicy przystąpimy do zakończenia budowy drogi ze wsi Toporki do wsi Grabowiec.

Jednocześnie wyjaśniamy, że droga Toporki—Grabowiec z chwilą zlikwidowania powiatu jest mniej uczęszczana i służy przeważnie do dojazdu do pól i punktu skupu w Dubiczach Cerkiewnych. Większość mieszkańców jeździ do Kleszczel drogą żwirową, którą wybudowano w czynie społecznym i przy poparciu finansowym państwa w latach 1974—1976.

Z up. Naczelnika Gminy
Lubomira Wilk
Sekretarz Biura

Да публікацыі „СВЯТЛІЦА ЗАБІТА ДОШКАМІ“, „Ніва“ № 3/1142 ад 15 студзеня 1978 года.

Адказвае: NACZELNIK GMINY W NAREWCE.

W związku z krytyczną notatką zamieszczoną w 3/1142 numerze tygodnika „Niwa” z dnia 15 stycznia 1978 roku pt. „Świetlica zabita deskami”, uprzejmie informuję:

W latach ubiegłych nie przeprowadzono remontu kapitalnego budynku świetlicy w Siemianówce z uwagi na to, iż nie otrzymaliśmy środków finansowych z Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku. Otrzymaliśmy je dopiero w bieżącym roku.

Budynek świetlicy zamierzamy przesunąć i zlokalizować na sąsiednim placu szkolnym. Będzie on przeznaczony na bibliotekę wraz z czytelnią.

Ponadto w bieżącym roku będzie rozpoczęta budowa remizy strażackiej, której cykl inwestycyjny wyniesie dwa lata. W remizie będzie urządzony klub oraz świetlica o powierzchni użytkowej około 900 m kwadr.

Naczelnik Gminy
Józef Nowicki

„Niwa” — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch”. Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Імпартгумар

Вясёлае прозвішча

Служыў разам са мной на тэрміновай хлопец з-пад Брэста. Цікавае ў яго прозвішча было — Добрывечар. А начальнік штаба ў нас таксама з-пад гэтага гераічнага горада быў. Толькі характары ў іх былі розныя. Маёр — вельмі гарачы, патрабаваў ад усіх маланкавага выканання загадаў. Сяргей жа — так майго сябра звалі — любіў усё рабіць павольна і акуратна.

І вось аднойчы нёс ён службу днявальнага. Раптам тэлефон звоніць. Сяргей падымае трубку, дакладвае:

— Днявальны па роце Добрывечар!

— Бачу, радавы, што не раніца. Прозвішча ваша? — пытае маёр.

Ужо пачынаючы разумець, што так проста з гэтай гісторыі яму не выйсці, Сяргей зноў кажа:

— Добрывечар, таварыш маёр.

Таго нібы ў ваду ледзяную кінулі:

— Пасля звальнення жартаваць будзеш! Ротнага да мяне!..

Далажыў Сяргей ротнаму. Чакае.

Камандзір нашай роты тым часам да начальніка штаба заходзіць. Дакладвае яму аб прыбыцці.

Маёр незадаволена пытае:

— Што там у цябе за днявальны? Гумару замнога...

Наш капітан, здагадаўшыся, усміхаецца:

— Добрывечар.

— Мы бачыліся. Як прозвішча „героя"? — маёр ужо злуецца.

— Таварыш маёр, разумееце...

— Падначаленага абараняеце? Прозвішча?!

І тут капітан, як ён потым расказваў, знайшоў выйсце.

— Раніца, таварыш маёр, — адказвае.

— Што, што? — перапытаў той і потым, усё зразумеўшы, рассмяяўся.

Праз хвіліну на тумбачцы ў днявальнага зноў зазваніў тэлефон.

— Радавы Добрывечар?

Сяргей пазнаў голас начштаба.

— Так точна, таварыш маёр.

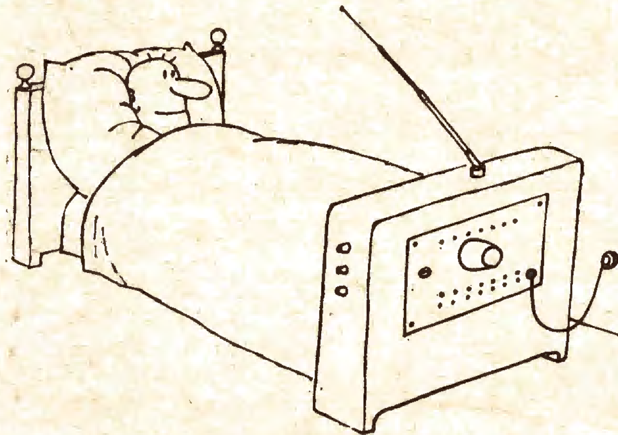
— Хутка здаеце дзяжурства?

— Праз паўгадзіны.

— Добрай ночы вам. Добрай службы.

І ў тэлефоне пачуліся кароткія гудкі.

Алесь Касцень

...У яго была цяга да дабра — галоўным чынам да чужога.

НІЎКА

З сябрам і бяда напалам.

ЧАГО ХОЧА

— Еш, сыночак, кашу.
— Не хачу.
— Дык пі малачко.
— Не хачу.
— Дык хоць штонікі падцягні.
Не хачу!
- А чаго ты хочаш?
- Жаніцца.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Калі госці пайшлі, жонка сказала мужу, што ў іх прапалі дзве лыжкі.

— Якія? — спытаў муж.

— А тыя, на якіх выгравіравана „Атэль Эспланада".

*

На світанні ў кватэры раздаецца званок. Гаспадар адчыняе дзверы і бачыць п'янага маладога чалавека, які трымае пад руку дзяўчыну.

— Мсье, — гаворыць гаспадар кватэры маладому чалавеку, — па-першае, вы абяцалі мне, што прывязеце маю дачку да дзесятай гадзіны вечара, па-другое, гэта не мая дачка.

*

Джонс: — Добры вечар, стары. Я зайшоў за парасонам, які ты пазычыў у мяне ў мінулым тыдні.

Браун: — Шкадую, але я пазычыў яго свайму сябру. Ён табе вельмі патрэбны?

Джонс: — Ды не, але хлопец, у якога я яго ўзяў, гаворыць, што гаспадар яго патрабуе.

БРАМКА

— Кастусь, хто гэта табе „ліхтар" пад вокам прычапіў? — пытае Парфен.

— Ды гэта Гапцы брамку рабіў і затрымаўся, а жонка дома якраз мак таўкла.

КІЛА АД ГАРЭЛКІ

— Доктар, скажыце шчыра, няўжо і кіла ў мяне таксама ад гарэлкі? — пытае задрыпанец доктара Знахарука.

— Так. Здаецца, што вы надарваліся, калі ішлі здаваць пустыя бутэлькі.

МАЛАДЫ

— Дзед, якая сёлета зіма будзе? — спыталі васьмідзесяцігадовага задрыпанца.

- А хто яго ведае, — адказаў няспешна дзядуля, — гэта трэба старых людзей спытаць.

СЭКАНОМІЎ

Сабраўся задрыпанец з дачуркаю ў госці ды й навучае яе:

— Глядзі ж, Насцейка, калі цёця спытае ў вагоне, колькі табе год, то скажы, што пяць.

— Але ж мне ўжо шэсць мінула, — запярэчыла Насцейка.

— Гэта дома табе шэсць, а ў поездзе няхай будзе пяць. Гэта дзеля таго, каб на цябе білета дзіцячага не браць, каб сэканоміць грошы.

Селі яны ды й едуць. Дзяўчынка гуляе па вагону, а рэвізор праходзіць ды й пытае:

— Ой, якая ж ты харошанькая дзяўчынка, а як жа цябе завуць?

— Насцейка, — адказала тая.

— А колькі ж табе годзікаў?

— Казаў тата, калі гэта дома, то шэсць, а калі едзем у вагоне, то пяць.

І задаволена адказам, пабегла да бацькі.

Давялося бацьку не толькі перад пасажырамі чырванець, але й за дзіцячы білет заплаціць.

АСЦЯРОЖНЫ

— Ці ведаеце вы, — строга гаворыць начальнік лянівому служачаму, — што ад работы яшчэ ніхто не паміраў?

— Ведаю, — адказвае служачы, — але навошта рызыкаваць? Я не хачу быць першай ахвярай.

Ляльканазнаўца на рыбалцы.

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА!

Каму прысвячаецца-той здагадаецца

БУРБАЛКА

Бурбалка! Бурбалка! Бычцам
жывая —
Злёгку ў саломку падзьмі — вырастае,
Яркай вясёлкаю пераліваецца,
Кружыцца, пнецца, не адрываецца.
Кружыцца з ёй на танюсенькай
плёнцы
Сіняе неба, сіняе сонца,
Сінія хаты, сінія дрэвы —
Злева направа, справа налева...
Раптам сарвалася і — на калена...
Мокрае месца, мокрая пена.
Лопнула дзіва — войкнулі дзеці...
Бурбалкі!
Колькі ж яшчэ іх на свеце?

Алесь Бачыла

Усміхніцеся больш натуральна!..

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Янкі, Надзі і Якуба Нікіцюкоў са Ступнік, Веські Мартынюка, Леана Апалінскага і Грэны Раманюк з Пайлаў, а таксама Галены Якалюк з Барысаўкі змяшчаем песню

Droga, którą idę

Słowa: Janusz Kondratowicz
Muzyka: Seweryn Krajewski

Droga, którą idę,
jest jak pierwszy własny wiersz,
uczę się dopiero
widzieć świat, jaki jest,
uczę się dopiero
świata, jaki jest.
Droga, którą idę,
biegnie śladem ludzkich spraw
szukam swego czasu,
jasnych słów, prostych prawd,
szukam swego czasu,
jasnych słów i prawd.
Już tyle słońc
wzeszło tylko jeden raz,
już z tylu stron
zapłonęły ognie gwiazd,
już tyle miejsc
zapomnienia pokrył kurz,
wiem, co to jest,
lecz się nie zatrzymam już
Droga, którą idę,
czasem błądzi w pełni dnia,
kocham, pragnę, tracę,
chwytam dzień, póki trwa,
kocham, pragnę, tracę,
chwytam dzień, gdy trwa.
Już tyle słońc...
Droga, którą idę,
nie wybiera łatwych lat,
w czasie, który minie
odbić chcę własny ślad,
w czasie, który minie
odbić chcę twój ślad.

АПОШНЯЕ ПЫТАННЕ

— Няўжо рускія снайперы так трапна страляюць? — спытаў фашысцкі обер-лейтэнант, які ўпершыню трапіў на фронт, і тут жа высунуў галаву з траншэі.

Нябожчык больш нічога не пытаўся.

Курёзы

САМ ВІНАВАТЫ...

Выпадак, шчыра скажам, парадаксальны. Інгмары Бергман — артыст з сусветным імем. Ён зрабіў нямала і „сенсацыйных" фільмаў, якія прапагандуюць вольную мараль і лічацца шэдэўрамі ў сваім родзе. Сярод іх не апошняе месца належыць фільмам у чыста галівудскім стылі, з удзелам жанчын, дзе яны скараюць сэрцы мужчынскай паловы гледачоў сваёй, мякка кажучы, адкрытай прыгажосцю. Відаць, гэтая тэма займала нямала часу ў рэжысёрскай сям'і, бо невыпадкова дачка Бергмана, дасягнуўшы васемнаццацігадовага ўзросту, пакінула родны дом і, выехаўшы ў Англію для самастойнага жыцця, распачала кар'еру, накшталт кар'еры гераінь з фільмаў бацькі. Спачатку яна была манекеншчыцай, потым фотамадэлісткай, здымалася, у чым маці нарадзіла, а неўзабаве ёй прапанавалі і адпаведныя ролі ў кіно.

Тым не менш, Інгмары Бергману гэта чамусьці надта не спадабалася. Лічачы жаночую прыгажосць добрай крыніцай даходу ў сваёй рэжысёрскай практыцы, ён не хаваў прыкрасці, што ўласная дачка таксама ж вырашыла зарабіць сабе грошы і славу ў адпаведнасці з яго густам. Не выказваючы ўслых свайго незадавальнення дачкой, каб не выставіць сябе смешным перад людзьмі, рэжысёр параў ёй усялякія сувязі.

Як кажуць, што пасееш, тое і пажнеш!

Смейся над жартам да тых пор, пакуль не зразумееш яго сэнсу.